

PAULI ÆGINETÆ
LIBER QVARTVS,

Ioanne Guinterio Andernaco medico interprete.

DE ELEPHANTIA. Cap. I.

ECTE MEA SENTEN
tia cappadox Aetius memoriae
prodidit, auxiliorum uim morbis
fortiorem esse oportere, eoq; ele
phantiam nunquam curari, ut qua
nulla superior medicina reperia
tur. Si enim cancer ueluti elephan
tiasis quaedam uni oborta particu

lae inter morbos insanabiles uel ab ipso Hippocrate res
latus est, quanto magis elephantia ceu totius corporis
cancer aliquis, ab omni abhorrebit remedio: Cū enim
atra bilis, ex qua huic affectui origo est, duplici modo
generetur (uel enim ex melancholico sanguine, fœculē
tiorēq; & ueluti eius limo; uel bile flaua, utrisq; nimum
ustis, nascitur) rubicundam quidem elephantiasim mitio
rem quodammodo, uerius dixeris minus malignam,
prima ipsius differentia procreat; reliquam uero, & ma
ligniorē, quæ totum corpus fœdat ulceribus, & sum
ma squamis exasperat, altera flauæ bilis supra naturæ
modum adusta soboles, producit, Quapropter moro
bo iam uictis matius admouenda non est. At si recens
adhuc malum est, ut nihil ex summis deciderit, nulla ino
festarit exulceratio, neq; tumores plurimum emineant:
sola uero facies quodammodo sit decoloratio, sed ita
ut non admodum deformis appareat, curationem ex
periemur. Nonnulli siquidem uicq; haud pauci, sola ca
pitis adustione pleroseq; hoc uitio tentatos, ne uincerent
tur, inhibuerunt. Protinus ergo inter initia sanguis mitti
debet, & magis uere, in quo potissimum hæc lues & na
scitur, & intenditur, paucis diebus interpositis, nouem

PAV. ÆGIN,

X

decemve, pulte diacolocynthidos ipsos purgabimus, non semel, uerum subinde, ex proportione quantitatem medicaminis adaucturi. Item ex hiera purgatio his est idonea. Rursus interpositis circiter decem diebus, lactis fissilis serum dabitur, neque minus tribus heminis, neq; amplius quinq;. Insequenti tempore non fisso, sed recens multo lacte nutriuntur. Ob quæ si morbus remittat, eodem uti cibo debent: si remanet, lacte abstinebunt. Acremento autem uomitus cietur, à radícula assumpta, aut cibus. Proficit et ex albo ueratro post hæc purgatio: his quidem, si fieri potest, uere, semel per autumnu adhibita: Malo uictis neque sanguis mitti, neque ueratrum exhiberi debet, cum materia neq; ex cute in altum deriuari, neque hinc etiamnum minui possit, sed ad uentris, & intestina deducenda est. Medicamentis recorporatiis utendum, metasyncritica dicunt, quæ summam cutem desiccant, astringantq;. Leues igitur, cucurbitulæ uentris ori & præcordiis agglutinabuntur, eadem membra etiam dropace delinentur. Modico temporis processu rursus ad superiora reuertendum est, à purgatione quam præstat hiera, incipiendo, prætermissa sanguinis detractione, ut quæ plus noxæ, quam præsidii esset allatura. Atque hoc circuitu ad ternas uices quaternasue per annum uti expedit, uere potissimum & autumnopotare his prodest aceti cyathum, cum cedrini liquoris cyatho, & brassicæ crudæ succi cyathis duobus, mista dantur mane & uesperis. Vel syderitidis herbæ folia torrida denarii pondere in uini cyatho, uel cornus ceruini drachma, & scillitici aceti quantum cyathus implet, quotidie post matutinam obambulationem potui exhibetur. reliqua uero pro ratione temporis his offeruntur, uel scillæ lotæ denarii quinq; in mulla, uel melle, eclegmatis modo; uel liquoris cyrenaici ad erui magnitudinem, melle & butyro subacti, uel eboris ramenti drachma semis cum uini cyathis duobus, uel cumini Aethiopici drachmæ tres cū melle, instar eclegmatis. His amplius

iuuat theriacorum pastillorum denarius in uini primæ
 notæ cyatho leuigatus epotusq; , similiter etiam scillitio-
 rum pastillorum drachma bibitur. Et calaminthæ
 succum seu efficacissimum potu auxilium commen-
 35 dant, incipiendum dicunt à cyathis ternis ad usque ses-
 nos. Cæterum omnibus his efficacior est theriace ex
 uiperis, tum potui data, tum extrinsecus illita. Cum au-
 tem bestiarum copia datur, nihil æque proficit, ac uipe-
 rarum carnes comestæ, albo iure ex copiosiore aqua,
 10 sale, porro & anetho de coctæ, usque dum spinæ dissol-
 uâtur, sed capitibus ipsorum caudisq; digitos quatuor
 prius amputatis, interaneis q; ipsorum cum cute exem-
 ptis. Item theriaci sales eadem per se promittunt, cum
 obsoniis assumpti. Tali enim ipsorum usu accidit, non
 25 nunquam squamas, uel seu scabiem quandam, ex cute
 elephantiorum decidere.

VICTVS RATIO TALIS ERIT.

A somno manu molliter permulceri debent, alioq; de-
 lecta gestationibus comitti, & clamore exerceri, deinde
 10 fricationibus, & uario exercitationū genere uti, nunc sal-
 tu, nunc halteribus & coryco. Postea sudore, quæ illinc
 contraxerunt, absterfo desinentur adipe ursina, aut uulpi-
 na, aut hyrcina, aut auis alicuius, aut butyro recenti, pau-
 xillo tēporis interposito in lauacro perungentur succo
 25 foenugræci, aut pisanæ cremore, aut ammoniaci momē-
 to, qd' aceto subegeris. A balneo deterfi implebuntur
 oleo lentisci, aut cenanthæ, aut myrti. Vino q; modico
 cū alumine, uel ammoniaco, ut sordium sit spissitudo.
 Rursus teneris panniculis deterfi dimidia hora coquite
 30 scent. Inde potu aquæ ad uomitū sollicitabuntur, digitis
 in os, aut pinnis demissis, post uomitam datur potui ui-
 num absinthites, aut ex origano confectum. Cibus erit
 panis hordeaceus, uel ossa ex polentis. Inter olera, beta,
 lactuca, radícula, porrum, brassica aquis binis edulcata,
 35 adde his capparim. Ex marinis ostrea, sumuntur,
 pelorides, erinacei, pectines, tellinæ betis incoctæ

PAVLI AEGINETÆ

Sassamentum uetus ceu in medicamento uicem adhibetur . uino per totum morbi curricula, & uenere abstinendum. At cum uires recreantur, quod fit à purgationibus, pauxillum duntaxat uini tenuis & diluti assumitur, quando & acria sine periculo ingeruntur. R c c e q; 15
 Ipsis datur ptisana, oua, chondrus elotus, lac, mel cum pane, malua, lapathum, sifaram, pifeis molli præditus carne. Ex iis quæ uolatu fidunt, probis donata succis. Inter fructus fugaces, ficus, unæ & uue passe. In dulciorum genere, quæ pini nucleis, aut amygdalis frictis constant, 10
 & cnico, iis conferunt qui bis quotidie cibum capere solent, quibus graue est molestumq; semel duntaxat eum assumere. Interiorum cura habita, smegmatis in balneo utendum ex decocto betæ, aut fœnugræci cum aphronitro, aut sapone, aut myrobalano: interim & psilothris. 15
 Abstergit itidē portulaca cum aceto detrita, tenue semper uiuum, lapathi radices aceto incoctæ, alumen cum sale. Item sandarachæ par modus ex uino, & oleo lentiscii. Huc spectat medicamentum, ad uiliginis speciem quæ alphas dicitur, accommodatum, ex alcyonio, nitro, 20
 *myrto, sulfure, sici agrestis foliis siccis, cum aceto tritum, si illinitur, idem præstat quod ex sepia testa cremata fit, pumice, nitro, terra cimolia extorrefacta, gūmi, galla immatura pari pondere siccum inspersum, aut ex aceto intricatum. Hoc aut mirabiles habet effectus: 25
 Lapathi radicum fasciculus qui manu cōprehendi potest, nitri drachmæ quadraginta, thuris uiginti quinque, sulfuris tantundem, ex aceto Aegypto illinitur. Similiter hoc efficax est, quod recipit auripigmeti drachmas decem, sulfuris ignem non experti drachmas octo, costi drachmas duodecim, calcis uiuæ drachmas quatuor, ceræ totidem, baccarum lauri aridarum drachmas duodecim. 30
 Hæc macerantur populi albæ foliorum succo, aut crasso decocto. Vbi mellis spissitudo est facta, illinuntur. 35
 A L I V D. Radicum lapathi fasciculi duo, aceto incoquantur, & in pilam coniecti conteruntur, Deinde al

* Aldinū
 exemplar
 habet
 myrrha

cyonii pondo libra, aphonitri pondo unciæ octo, sulfuris ignem non experti pondo libra, cochleæ testarum combustarum pondo triens, chamæleontis cum radice pondo triens. Omnia simul leuigantur, donec sordidum fiat crassitudo. Deinde illinuntur per æstatem in sole frequenter, hyeme in balneo usq; ad desudationem. Item Aesculapii aridum smegma pulchre his conueniet, ac omnia quæ communiter explicabimus smegmata, uel etiam dicata alphis proprie huc pertinent, quæ admodum

5
10
15
20
25
30
35

8c quæ nunc aduersus illa prodidimus. At turgida corporis tubercula si inflammatione tententur, aut exulcerata sint, delinentur lycio Indico, uel glaucio, uel aloë, uel Andronii pastillo, aut polydæ sphragide, Cataplasma ipsi aptabitur chondro cum succo polygoni, uel arnoglossæ, uel parietaria trita. Insuper melissæ herbæ uiridis folia cum axungia tursa illitaq; mirabiliter proficiunt. Etenim partes ruborem contrahunt, sed ex facili subsident pane applicato, aut cerato ex amygdalino, coloremq; naturalem recipiunt. Exulceratis recte accommodantur emplastra, tum ex diphryge præparatum, tum ex uino melinum. Adde supradictis Coracion, quodq; constat oxymelle & pastillum Andronii, pompholigæ & cadmiam. indicium uero est totum morbum mitescere, si prima ulcera cicatricem recipiant. Ad spirandi uero difficultatem eorum qui elephantia laborant, aselli humetis in locis degentes, quicq; aut sex, ex aquæ mulsæ cyathis tribus potantur. Iam uero quedam ex iis quæ ad ægre spirantes inscribuntur, ipsi quoq; communiter competunt. A quarum naturalium usus adhiberi debet, ceu maxime necessarius, præsertim aluminosarum, ferorumq; resipientium. & fieri potest, frigidarum. Confert & ipsarum potio, tum marinæ arenæ usus. Eandem habent efficaciam omnia quæ desudationes mouent. Quoniam uero affectus hic, non minus ac pestilentia contagiosus est, quâ longissime ab urbibus ad loca mediterranea & frigida ablegare ægrotos conuenit: ubi pauci ho-

mines uersentur, siq; fieri poterit, inde rursus ad cōfinita migrabunt, tum ipsorū causa, tum illorum, qui, ut uero simile est, ipsi incident. Quippe sic aere fruentur com modiore, & alios hac lue non inficient.

DE LEPRO, ET SCABIE, QVÆ
psora dicitur. Cap. II.

VTerq; affectus, cutis aspritudo est pruriens, in qua corpus paulatim absumitur. Originem ex atra bile ambo hæc uitia trahunt: sed lepra alius, circularibusq; erosionibus cutem depascit, & pioscium modo squamulas ex se remittit. Psora uero sumo mam illā corporis cutem exedit, uarias figuras habens, surfurea magis quā squamosa ex superficie descendunt: in quibus sanguinis dimissio adhibenda est, si corpus succis redundare uideatur. sin minus purgatio certe ex iis quæ atræ bili uacuandæ sunt. Extrinsecus autē utere communiter utroq; ueratro, calcemq; elotam torridamq; in ipso usu, aqua diluens ad sordium spissitudinem illinito. **ALIVD.** Saluæ, oleæ Aethiopicæ lachrinæ, singulorum denarii octo, capparis radice corticis, gummi, singulorum denarii quindecim. Inunguntur ex aceto ad solem, proprie uero lepras discit anemona applicata, item uitis albæ radix. Composita uero hæc. Iolii farinæ choenix, cardamomi albi denarii quatuor, nitri spumæ drachma, atramenti sutorii drachmæ octo, hastulæ regie radice mediæ drachmæ quatuor. Aceto pertrita, & in cerati spissitudinem coacta illinuntur, partū prius nitro deterfæ: ubi solueris (solues autem tertia die) & frigida aqua eluerts, rursus inungentur. **ALIVD.** Hastulæ regie radice succi unciæ sex, sulfuris ignem non experti, mannæ, singulorum drachmæ decem, nitri drachmæ octo, aceto subacta illinuntur. Ad psoram peculiariter facit ex simplicibus herba pedicularia, staphis agria dicitur, lupini amari, cardamomū cum aceto liliū radix cum melle, resina terebinthina sul

fur, cicer, caprillū stercus. Inter composita, misy & chalcitis pari modo ex uino humidiores pforæ delinuntur.

- ALIVD. Rhododaphnæ tenera folia in olei sextario simul incoquito, donec tabescant. Ac ubi proieceris oleo adiunge ceræ tractæ uncias tres. postquam soluta refrigerataq; fuerint, sulfuris uiui unciam inspergito, ad solem, uel in balneo perungito, nonnulli simul cum rhododaphne etiam scillam coquunt. ALIVD. Medis carienti δια χυλων, hoc est, ex succis herbarum confecti uncia duæ, ceræ tantundem, rosacei uncia, argenti spumæ uncia tres, cerussæ totidem, ligdæ picis uncia sex, helcysmatis uncia duæ, sirici tantundem, aceti quod sic cis leuigandis sufficit. ALIVD. Cerussæ uncia sex, amyli tantundem, plumbi uncia, lotariæ rubræ uel anchusæ, uncia duæ, ceræ uncia sex, rosacei uncia nouem. Anchusa probe cum rosaceo coquitur, deinde reliqua adiiiciuntur. ALIVD. Oua decem, uel quot ad usum opus est, aceto quam acerrimo macerantur, quousque putamen ipsorum tenerascat, lutea in eodem aceto coquuntur, leuiganturq; rosaceo, & reliquo aceto etiam argenti spumæ modicum ad sordium spissitudinem coactum illinitur. ALIVD. Ouorum quæ in aceto commaduerint, lutea tria, rosacei uncia sex, sulfuris uiui uncia tres, leuigatis prius cum aceto luteis & sulfure, ceratum adiiicito. Argenti spuma oxyrodino detrita, ut emplastri crassitudo fiat, acriores pforas exterit. Tam uero ex lapatho smegmata, & ex iis quæ elephantosis faciunt, plura communiter tum ad lepras, tum ad pforas conueniunt.

DE IMPETIGINIBVS.

Cap. III.

- Impetigenes ex tenui acrique sanie crassioribus aliis mista contrahuntur, celesterrime in scabiem, & lepram transeuntes, quapropter remedia ualide siccantia requirunt. Corpore igitur toto,

X iiii

PAULI REGINETÆ

si opus fuerit, euacuato, simplicia quidem ipsis confertur, cicer, ueratrum, erinaceus saxatilis, pix cerato, resinæque; mista, crocodili terrestris sterminus, atque sturnorum cum oryzam solam ederint. Plerique hoc solo impetiginem mentum infestantes aliamve particulam, aboleuerunt. Tritici multum capitur, incudique; ignitæ cuiuspiam imponitur, & quicquid inde humoris defluit, calens adhuc impetiginibus illinitur. Puerorum impetigines, hominis salua continue defricantur. His optulatur pruni gummi illitum. In uetustatem incidentibus uiticis folia cum aceto detrita applicantur, uel capparis folia similiter. Composita uero hæc sulfur cum thuris lachryma, aut cum ammoniaco, subactum aceto illinitur.

PASTILLVS AD IMPETIGINES.

Glutinis figlini denarii quatuor, thuris denarii tres, acetique cyathi dimidium, aceto soluta illinuntur. **A L I V D.** Chalcitidis, gummi, singulorum drachmæ octo, sulfuris ignem non experti, misyos, singulorum drachmæ sex, squamæ æris, acaciæ, singulorum drachmæ duæ, aceto delinuntur. **A L I V D.** Sulfuris uiui, nitri spumæ, singulorum drachmæ quatuor, cachryos grana sexaginta, leuigantur ex aceto. Sola uero pars uisitata, inungitur, sed ita, ut quæ integra est, non coingnetur: exaresacta, aqua frigida eluitur. **A L I V D.** Veratri albi * singulorum drachmæ octo, farinæ lupini, buccinorum combustorum, nitri, singulorum chœnix. Arido detergentur. Porro impetigines, quas *απίδες*, id est, feras appellant, merito diocriter siccantibus remediis non discutuntur, acioribus autem irritantur. Adhibere igitur oportet medicamenta abunde quidem efficacis, sed quæ non ualenter erodunt, quale est istud: Glaucii, thuris, alcyonii, bituminis, sulfuris, gummi, singulorum uncia, aceto inungitur, **A L I V D.** Picem Africanam cum aceto costam liquatamque; illinito. **A L I V D.** ad impetigines & pruritus: Atramenti sutoril, sul-

*Mant
scriptū ha
bet hemi
næ.

*Hic de
est aliq
in Græcis

furis, uiui, nitri, thuris, pari modo, in impetignibus quibusdem, aceto adiecto, in pruritu autem uino utitor.

ALIVD Leichenion, ab impetignibus curandis nuncupatum. Guttæ ammoniaci, erui farinæ, lupini farinæ æquales portiones aceto iilunantur.

DE PRVRITY. Cap. III.

PRuritus qui senibus accidit, ex toto nunquam cōsanefcit, uerum lenitur infra positis remediis, in reliquis ætatibus, si ex prauo humore contrahitur, qui nimirum biliosus, aut pituitosus, putris falsusue est, per ipsius uacuationem tollitur. Porro agnoscitur ab ætate, temperamento, uictus ratione, anni tempore, regione, & reliquis his consimilibus. Si igitur in uenis simul cum sanguine redundare uideatur, à sanguinis dimissione autpicandum est: Sin autem qualitate magis uitiosus extiterit, similibus eo medicamentis uacuato, ad exteruam curationem diuertemur. Lauandum itaq; profus ieiuno est, nonnunquam & modico cibo sumpto, iterum lauandum: quippe uitium uix inhumescit, detergitur autem, scœnugræci decocto, aut betarum, aut fursurum, aut malux agrestis & satiuæ, aut psillanæ.

Præter hæc, farinæ etiam fabaceæ, uel lupini, uel glandis unguentariæ, uel smegmatis ex pepone præparati, quod *πρωτότυπον* appellant, si inueterauerit, lauatio si militer quidem conuenit: fots eutem ex saluix decocto, myricæ, herbe mercurialis, origani, pulegii, baccarum lauri, cucumis syluestris radice, capparis, cineris lixiui stillicij, muricæ acerosæ. Deinde respurguntur arido nitro, uel cum foecula aceti, uel quod recipit nitri spumæ sextarium, thuris lachrymæ, sulphuris uiui, singulorum libram, cimolite libram semissem. Vel hoc, Aphronitri, sulfuris uiui, alcyonii combusti, pari modo. siccis utitor, uel cum quodam ex supra dictis decocto. Si autem placet, etiam ueratrum siccum inspergito, sine pingui addito. Illinuntur autem cum oxelæo herba pedicularia contrita, uel sulfur, uel sandaracha, uel omnia, uel sinapi, cū

myrobalani expresso, & oxelæo, uel utere cochleis cō-
 buftis leuigatisq; melle, uel lapathi radicibus, uel smeg-
 matis inde confectis, ut in capite de elephantia compre-
 hensum est, aut quibusdam ad scabiem efficacibus. Si
 autem exulceratio partes exercuerit, parigro, uel diapō-
 pholygos appellato medicamine utendum, uel ceræ
 npres-uncia liquefacta in cyprini *hemina, cui sulfuris adiecta
 -yatho sit uncia.

ALIUD AD PRURITVS.

Nucum magnarum cutis uncia, sulfuris tantūdem, apii
 succo leuigatis utitor in balneo, membra affatim defric-
 ans. Hoc solum multis tum scabiosis, tum alio pruritu
 detentis, abunde fuit. Item apium per se uiride tulum
 infricatumq; in balneo uehementer auxiliatur. Similis
 effectus est perdicion & acernia resina cum rosaceo so-
 luta, illitaq;. ALIUD. Oryzæ puræ & nimis candide un-
 ciæ tres, tusæ cretæq; aceto quamacerimo leuigantur,
 donec sordium fiat spissitudo, adiciaturq; priuatim sul-
 furis uiui detriti uncia, mixtis perbelle in balneo utitor,
 diutius defricans. At in his qui superfuitatibus magis re-
 dundant, pari portione illorum temperata, præstantius
 remedium reddetur.

DE LEUCA. Cap. V.

Leuice, cutis quædam ad albidius muratio est, q̄ ui-
 scosa glutinosaq; pituita contrahitur. Quoniam
 uero non quælibet leuce curationem recipit, nos
 tas ipsius tales habeto. Acu per summa leucæ puncta,
 sed cute non penitus; si sanguis emanauerit, sanabilis
 est: si lactea humiditas, desperata est. Vel panniculo la-
 neo asperiore infricata cutis, si quidem rubicundior es-
 uaserit, medicinæ locus est: si idem color remanet,
 non conulescit. Et quæ plura corporis loca obsidet,
 leuce, difficiliter tollitur, q̄ quæ pauca deturbarit, ite in ue-
 tustior, quàm recens minus in medicina spei habere cẽ-
 senda est. Nonnulli igitur adustionem, quæ ferramento
 candente administratur, in leuca probarūt, sed ita, ut hæc

uel sola ualeudini fufficeret, Alii uero dolorem inde el
catricemq; fecuturam ueriti, ut quæ non minus ac leu
ce indecora fit, medicamentis crustam inducentibus,
qualla & cicatricem ait concolorem efficere, ufi sunt.

- 5 Alii & horum inefficaciam repudiantes, tincturis uti ma
luerunt, imposture potiusq; auxilii rationem habentes,
quæ sanè omnium maxime uitari debet, quòd affectus
celeriter renascatur. Itaq; subiectis uti medicinis, confu
10 sium est. adarce, cachryos, sulfuris ului, singulorum paria
pondera, tusa & incerniculo priuatim creta, deinde si
mul cum aceto in pollinem sat multis diebus detrita, in
sole illinuntur, non uniuersa, ne cutis exulceretur. Proce
dente autem tempore, ueratri, & gallæ similiter momē
15 tum addicitur. A L I V D Fici nigræ furculos, aceto
imbutos, contritosq; misceto, aphronitri sulphuris ignē
non experti, myricæ fructus, pari singulorum modo,
ubi nitro cutem defricaueris, in sole perungito, animum
attendens ne exulceretur. Archigenes autem fici foliis,
20 calcis uiuæ quod satis est, mixto, similiter usus est, uel in
fricatas, inquit, leucas, albo ueratro, donec sudore diffu
entes reliquo corpori concolores fiant, illinito synopide,
uel mediade, uel acu transfixa punctas quoad cruor
emanet, illinito synopide, cum aceto, uel prius absterfis,
25 ut est comprehensum, perungito, siciliquore recentis, &
folio eiusdem affatim infricato.

DE ALPHO ALBO, ET
nigro. Cap. VI.

- A Lphi cognato leucis modo generantur, sed he
altius cutem mutant ut pilos quoq; sibi similes
30 procreent. Alphis summam cutem infestant, quã
quam & ipsi cum uetustatem sentiunt, penitus recedūt
in eisq; albi pili enascuntur idque humoris qui subest
ratione. Etenim ex pituita albi ducunt originem,
nigri ex atra bile, utrisque igitur commune pro
35 dest auxilium, elota calx aqua soluta, aut draconis
culi radix, cum aceto illita, simili modo, utrunque

PAVLI AEGINETÆ

ueratrum eisdem efficax est, item lupinorum amarorū
 decoctio superflua, eorum q; farina, ex aceto, uel oxyme
 lite inducta, iam capparidis radicis cortex cū aceto, liliiq;
 radix cum melle, cepa ex aceto in sole peruncta, croco-
 dilli terrestris simus idem præstat, pari efficacia & sturni
 excrementum, cum oryzam duntaxat ederit, sepia: q; te-
 sta concremata. Compositum uero hoc præstans est,
 Alcyonii, nitri, singulorum pondo sextans, ueratri albi,
 sulfuris uiui, singulorum uncia. Nonnulli uero & floeces
 uini combustas adiciunt. ALIUD. Sulfuris ignem non
 experti, nitri spume, singulorum denarii quatuor, cachry-
 os grana septem, teruntur cum aceto, solum uero alphi
 perungito, sed ita ut integram partem non attingas. sic
 catum medicamen aqua frigida eluitur.

ALIUD farina lupini, buccinorum, & nitri, singulo-
 rum chenix, ueratri albi, drachmæ octo. Arido pars de
 fricatur. ALIUD. Erufariuæ pondo duo, erucæ semi-
 nis, amygdalarum amararum, cucumis syluestris radicis
 singulorum pondo: mulso simul leuigata delinuntur, &
 hora interposita per spongiam abluuntur, facit etiam ad
 ephelidas, uaros, & clauos.

AD ALPHOS ALBOS
 EXPERTA.

Sulfuris ignem non experti, sextarii duo, calcis uiue can-
 didæ, uncia quatuor, albumina ouorum, quinque olei
 nardini, & aceti momentum, sulfur primum in pollinē
 cogitur, mox oleum nardinum ei suprsinfunditur, rur-
 sus q; leuigatur, deinde acetum instillatur, & iterum teri-
 tur, calcem uero priuatim lotam semel, bis, terve, sulfur
 adiciemus, unā cum ouorum aquato, & denuo conteri-
 mus, collectus humor effunditur. paucillum uero relin-
 quentes, ut unguen queat illini, in hūc modum utimur.
 ALIUD Archigenis. Sulfure uiuo, fici foliis aridis, a-
 phronitro, alcyonio, terra cimolia, myrto, ex aceto uti-
 tor. ALIUD Archigenis, fici foliorum quæ in umbra
 exaruerint, sulfuris, aluminis singulorum æqua portio

cum aceto inungitur, aut foliorum fici, denarii quatuor,
nitri duo, alcyonii combnstantundem, aceto in balneis
illinitur. Priuatim nigros exterit efficaciter sandaracha
cum sulfuris dimidio, sed cute nitro prius defricata, in
5 sole perungitur. albos uero tollit atramenti futorii, æru
ginis, æqualis modus, nitri duplicatus sine pingui infris
catur, perungiturq; , uel cachryos, sulfuris uiui, adarcæ
æquæ portiones, ex aceto infricantur, illinunturq; , cum
inauerint abluito, locum perfricans. Idē facti & leucis.

10 AD STIGMATA, EX COM
uentariis archigenis. Cap. VII.

STigmata curabis, si quod matulæ adhærescit, ac
to quamacerrimo illinas, uel calcis uiuæ partem
unam, nitri tosti sulul dimidiam, cum aqua in sole
15 illinito. At ubi exulcerationem fuerint experta, cicatricē
tanquam ulceri inducito. Criton uero iubet confricatæ
nitro prius cuti terebinthinam illini resinā, linamentisq;
colligatam sex diebus relinqui, septima deinde solui, &
acu pungi stigmata, & sanguinem qui flueret spongia
20 detergi, interiectoq; breui temporis spatio, tenui sale cō
fricare locum. Tum imponi ad dies quinque medica
mentum quod recipit, thuris, nitri, cineris lixiui, calcis, ce
ræ singulorum denarios quatuor, mellis octo. Soluto
enim medicamento, quod est nigrum, in eo deprehen
25 des. ALIUD unguen. Piperis drachmæ due rutæ, sing
ulorum drachmæ quatuor, sandarachæ, drachmæ qua
tuor, auripigmēti drachma, mellis qā satis est, cuti prius
nitro infricatæ illinitur, itē aliis priori consimiliter per
actis, per triduum soluitur, & nigritie absterfa, rursus in
30 ungitur. Exerit enim (inquit) diebus uiginti, tam integre
ut nec exulcerationem, nec cicatricem relinquat.

ALIUD quod Criticon dicitur. Thuris drachmæ qua
tuor, nitri drachmæ due, atramēti futorii drachmæ qua
tuor, ceræ drachmæ sex, piperis drachmæ tres, calcis
35 drachmæ tres, thapsiæ totidem, auripigmenti drachmā
una & semis, sandarachæ drachmæ tres mellis quod

sufficit, utere quemadmodum superiore. Oribasius tradit ranunculum illitum, uel capparis folia stigmata extere. At si altius fixa non discutiantur, leuiter autem ad cutem pertineant, crusta ferramento frigido excitata tolluntur.

DE PITUITÆ ERUPTIONIBVS,
quæ exanthemata uocantur. Cap. VIII.

Pituitæ eruptiones, quas Græci exanthemata uocant, ex crassis in cute concretis humoribus, magisq; quum superior pellicula densior est procreantur. In quibus igitur, si altius humorum copia subterit, primum purgatio tentanda est. Nam si hoc neglecto, prius discutere aggrediaris, obstrues ipsos potius quam per cutem euacuabis. Sin autem nullæ in alto deliteant, humorum colluuiæ, per cutem uacuare oportet, nec procul attrahere, si aluo, aut uomitu uacuationem mouere, sed humorum qui cuticulæ impacti sunt, curandam uiam medicamentis experire, quæ exurunt calfaciuntq; maxime quum latæ sunt eruptiones, siquidem tam frigido, crassoq; humori, huiusmodi dedicata sunt. Lauri igitur tenerorum foliorum, rutæ & mannae, æqualem, singulorum portionem detritam & lachrymam thuris oleo subactam delinito, uel betam teneram incoctam tritamq; Inducito, aut ceræ drachmas octo, sulfuris, tantundem, salis drachmas sex. Arida in pollinem coacta, & olei cyatho dimidio superfusa, omnia simul incoquito,

*Manu
scriptū ex
emplar
octo hēt.

factoq; emplastro uitor. Sed coctioni sedulo assistendum est, quod uehementer efficax remedium fit.

AD EPINYCTIDAS. Cap. IX.

Epinyctides ulcuscula sunt, sua sponte erumpentia, pustularum specie & subrubra, quibus apertis, cruenta sanies defluit, per diemq; non magnopere excruciant; per noctem uero, graui magis quam pro ratione solutis ulceris, dolore torquent. Itaque liquor silphii aqua solutus imponitur, nam citra rorionem desiccet, aut cicuta in leuorem detrita inducitur, aut brasica cruda cū

aqua, aut apium cum posenta trita applicatur, aut alteri
 folia cum melle pertrita adiucentur, aut solanum per
 se, & cum coriandro uiridi, aut oliuæ foliis utitor cum
 aqua coctis: aut uuas acinis exëptis, leues, aut uuas pass
 25 sas splenio illitas imposito, uel adianthum ex melle tri
 tum, Vitari debet acrium, acidorum, & salforum efus,
 fomenta, balneum, & insolatus.

DE PVSTVLIS, QVÆ GRÆCE
 phlyctenæ dicuntur. Cap. X.

30 **P**ustulæ quæ non sua sponte rumpuntur, sed gra
 ui dolore excruciant, acuta perforari acu debent,
 qua parte humoris colluuiem subesse senseris.
 Deinde humore leuiter expresso cutis obducta finitur,
 donec impleatur. At si uulnus conuieat, denuo pustula
 35 perforanda est similiter & exprimenda, tum cutis præ
 posita, seruanda quandiu id quod sub ea exulceratum
 est, ad cicatricem peruenerit. Priusquam igitur pustulæ
 erumpant, coctæ lenticula, cum aqua leuigata inducitur,
 40 uel mali granati uirgulta, cinere calido tepesacta impo
 nuntur, & loci attinguntur. Quod si ruptæ fuerint, & ul
 cus excitatum, adeps suillus liquefactus & argenti spu
 mæ detritæ mistus, in linteumq; illitus admouetur, uel
 lilii radix in aqua coctæ tritaque cum cerato imponitur,

AD EPINYCTIDAS ET

PVSTVLAS.

35 Argenti spuma & sulfur ignem non expertum pari por
 tione cum aceto applicantur, item myrtus in leuorem
 redacta, sordium illitione cum oleo & uino: benefacit,
 tum his, tum calidis feruoribus & pituitæ eruptionibus,
 40 gliscentibus capitis ulceribus, furunculis incipientibus
 & adustis medicamentum, & quod molybdena, & quæ
 ouis preparatur.

AD AMBVSTA IGNI.

Cap. XI.

45 **A**mbusta igni medicamenti indigent quæ modice
 abstergat, non euidenter calefaciat, aut refrigeret.

PAVLI ÆGINETÆ

Itaque terra chia, cimolia, cretica, omnisq; leuis illita cū
 aceto non admodum acris, uel aqua, præclare facit, pro-
 hibetq; pustulas excitari. item ouum integrum crudum
 statim impositum, lana molli exceptum, etenim refrige-
 rat leuiter & citra rasionem desiccatur. idem efficit atra-
 mentum scriptorium illitum, uel lachryma thuris aqua
 diluta, uel lenticula cocta tritaq; uel etrus inicitur. At
 ex aqua calente uisiones priusquam pustule otiantur o-
 liuarum halmadum aqua continue superfunduntur, ipsi
 teq; halmades cum polenta contrite inducuntur, aut a-
 lumen scisibile, pertritum cum aceto illinitur, aut fel tau-
 num cum aqua copiosiore liquatum inungitur, aut fixi-
 uium stillatium superfunditur garo, aut muria fouetur,
 aut bulbi liliorum, aut hyacinthi, aut narcissi cum rosa-
 ceo triti & in sordium spsitudinem coacti delinuntur,
 Marcellus autem hoc compositum tradit. Panniculi
 melle imbuti & hordei succo irrigui combustiq; cines-
 ris mittuntur drachmę octo, ceruse drachmę quatuor,
 butyri drachmę octo, cerę, seui caprilli, rosacei, singulo-
 rum drachmę sedecim. At pustulis iam excitatis, thus
 cum polenta tritum aceto applicatur, aut lixiuum cum
 calce uiua cerato mixtum illitumq; linteolo imponitur;
 iam quod spherion dicitur medicamentum, ambustis
 utile est, partes exulcerate portis contritis obducuntur,
 aut portulaca contrita cum polentis, aut columbæ simi-
 linteolo inuoluti combustique & oleo diluti cinere uti-
 tor. Mirifice proficit & piceę, aut rhedę cortex, aut a-
 dianthum aridum, leuigatumq;, aut myrti folia combu-
 sta, pertritaq; insperguntur. efficax autem unumquod-
 que horum est & si cū cerato componitur, item quod
 rubrę anchusę radice sicę & in leuorem contusę pō-
 do trientem recipit, cerę tractę pondo dodrantem, ro-
 saci uncias duodeuiginti, iam quod cerusa constat cū
 modica cerui medulla laudatum est remedium.

AD EOS QUI FLAGRIS

cah sunt,

Cap. XII.

Cerusa,

Cerulæ, argenti spumæ æqualis portio, ceræ quadrupla cum sulfino, aut rosaceo, emplastri modo inducitur, primo die priuatim sulfino solo utitor, uel croci drachma, tragacanthi tantundem, ouum integrum, sine eruis unita cæsis imponuntur, item pellis ouis recens exoriatæ calens adhuc circumdata, quolibet efficacius die uno & nocte perfanat.

QVO MODO PILI ADVSTIS
renascantur. Cap. XIII.

Pili ambustis nascuntur, si fici folia in fictili tosta, cum cerato in emplastri modum imponas, aut fici pinguis drachmis octo, samplici drachma, tritis cum oleo donec cerati fiat spissitudo, utitor, uel de trimenti lapidis drachmas centum, æris squamæ drachmas decem cum aqua subactas in pastillos cogito, in usu partem unam cerati partibus octo diluito.

AD ABRASA, QVÆ APOSTR
mata Græci dicunt. Cap. XIII.

Abrasa & superficiem infestantia ulcera, primum aut uino aut aceto, aut muria acetosa astringes. Deinde medicamentis, ad cicatricem ducendam, utere, tum liparis, tum ex albis emplastris tripheris. Summe autem facit quod cerulæ partem unam recipit, ammoniaci, dimidiam, myrtei quod satis est. Ammoniaco ex aqua in leuorem trito cerula miscetur, myrteumq; superfunditur: utitor lipara. Vel lapidis detrimento probe eloto, squamam æris admisceto, & myrteo in leuorem coactis utitor, aut cimolia, & argenti spuma, ex uino, ricininoq; & myrteo tritis utitor.

AD ABRASA, INTERTRIGES
nes, inueterata ulcera, senilem tetteramq; cutem.

Argenti spumæ chrysitidis drachmæ quinquaginta, cerulæ drachmæ uiginti, resinæ siccæ ex teda drachmæ duo decim, olei sesquihemina. Argenti spumæ oleo incoctæ reliqua adiiciuntur: rudicula agitatis, uel etiam in pi-

PAV. ÆGIN.

Y

PAVLI ÆGINETÆ

sa emollitis uitior, sed cutem abrasam ab ulceribus non oportet amputare, sed medicamentum ei inducere: sic enim glutinabitur uel nigrescens. At ulceri, quod eroditur sordidum; est si carne nudum hiat, uix cicatrix obducitur. Cæterū abrasa tuetur ab inflammatione, rhu rubrum, si illinatur leuigatum, cum melle, aut iunci rotū di coma cremata, & cum melle imposta.

AD ABRASA, FLAGRIS CAB

sa, & articularum contusiones medicamen

tum, quod dolorem leuet ano

dynon appellatum.

Argenti spumæ, cerusæ, singulorum unciz decem, cera: unciz sex, olei puri, aut rosacei sesquilibra, amyli unciz duæ. Ad eadem ualet Pelarion quoque ex heliocyfmate quod est stercus argenti, item medicamentum quod ouis constet.

DE FORMICA, ET VER

ruca.

Cap. XV.

V Truncus uitium, cutis excrescentia est exigua, callosa, & plerumque figura teres: sed formica, quæ Græce myrmecion dicitur, latiore basi, & sesquialis est, similem mordentis formicæ sensum inducit. Veruca autem, quæ Græcis uocatur acrochordon, angustiore, & pensilis est, ut chordæ nexu suspensa pendere uideatur. Hos igitur tumores, elaterium cum sale infricatum tollit thuris lachryma cum aceto, grossi cū aceto, farina, & nitro, liquor fici illitus similiter facit, tithymalli, smaridis caput fassum concrematum, ærugo cum sulfure ignem non experto combusta, ocymi folia cum atramento sutorio, sarmentorum adhuc uiridium ustorum quod distillat, simus ouillus cum aceto, hircinum fel illitum, heliotropii magni fructus, cum uino applicatus, ruta cum nitro & pipere, nitrum cum urina pueri uenerè non experti, stercus bouis gregarij in aceto.

DE GANGLIO. Cap. XVI.

G Anglium neruorum concretio est, ex ictu; aut lasitudine oboriens, in pluribus quide corporis partibus, præcipue uero motui dicatis, nempe manu summa, & pedibus. Quo in uitio Archigenes calcem uiuam unâ cum adipe anserino, & terebinthina, imponendam censet. Sæpe uero medicamine, quod lapidem achatem recipit, utitur. At Oribasius, eo quod subsequitur, cerusæ, resinæ piceæ, olei ueteris, singulorum unciâ, ammoniaci suffiminis, galbani, singulorum tantundem, ceræ unciæ quatuor, aut pilam pensilem plumbo conflata, inquit, crassio rem uertebræ modo, ganglio amplio rem imponito, deligatoq; pondere suo quidem longiori temporis spatio ipsum dissoluit, atq; hoc nos utimur.

DE INFLAMMATIONE. Cap. XVII.

O Mnes ex æquo tumores calidos, quibus dolor, feruorq; adest, nostri inflammationes, Græci phlegmonas appellare consueuerunt. Verum pro diuersa quæ ipsos facit, materia, hi quoq; euariant. Cum enim sanguis probus & crassitie mediocris, in particulam aliquam uniuersim confluxerit, ac propter copiam impactus inhaerit, inflammatio proprie appellata nascitur. Cum uero flaua bilis in parte aliqua substiterit, herpete uocant, ubi uero & sanguis, & bilis flaua simul incubuerint, erysipelas excitatur. At cum sanguis, qui influit, calidus impese, & crassus fuerit, carbunculos ouere solet. Itaq; ab inflammatione quæ peculiariter phlegmone dicitur, & multis semper accidit, incipiendū esse iudico. Tumor rubens, doloris plenus, tangenti renitens, & calidus ex sanguine, ut à me dictū est, probò originē trahit; qui, sanguinem dico, nunc ex toto fertur corpore, nunc in aliquam particulam copiosus incumbit, sic ut à uasis nequeat contineri, exciditq; aliquid rotis modo in amplia partium quæ intercedūt, spatia. Est cum uitium hoc uulneribus, fracturis, ulceribus, aliisq; pluribus externis causis superuenit. Cum itaque inflammatio res

pente eueftigio particulam quampiam sine manifesta
 caufa præcedente obfederit, totum uero corpus, parti
 contagium transmittat, uniuersum quidem id, sanguinis
 dimiffione, uacuari oportet. quod autem inflammatio-
 nem experitur, superfundere ac illinere medicamentis,
 quæ non calefaciant, humectentq; , sed illuuiem humo-
 ris repellere sint idonea. At quod iam in affectam partem
 se receperit, euacuatur. Itaque illinitur cataplasma quod
 constat semper uiuo, mali Punici cortice, uiuo incocto,
 cera, & polenta, hoc & similibus cum dolor uehemens
 non urget utendum est. Vbi uero particula fluxionem
 cum dolore ampliore senserit, ne sic quidē calens aqua
 oleum ue adhiberi debet, aut ex farinis cataplasmata, ut
 quæ fluxionum uitis omnia sint inimica, doloris tamē
 uehementia leniri eo quod constat passo rosaceo, ceraq;
 modica, & lanis sordidis quæ œsypi multum contine-
 ant. Per æstatem quidem frigida, hyeme egelida exci-
 piuntur, applicanturq; , sed ita ut superiores quoq; affe-
 ctis partibus locos, spongia uiuo austero imbuta, aut po-
 sca frigida comprehendant. cæterum miscentur cum ca-
 taplasmatibus utiliter etiam herbæ. Parietaria igitur ad om-
 nem inflammationem accommodata est, tum per initia,
 tum in augmento, consimiliter glaucium, atriplex, mala-
 ua, lactuca, cucurbita, calidis illitæ, benefaciunt & tribuli-
 utriq; inflammationibus ex influxu concitatis. brassica
 uero durefcentibus ualeat. At ubi immutatio his obori-
 tur, nec pus subsidet, curationem tentabis emplastro,
 quod ex chalcitide conficitur, aut quodam persimili fluxionibus dicato, lanam uero puram uiuo austero im-
 butam extrinsecus medicamento superaccommodabis.
 Atque hac ratione inflammationibus ex humoribus de-
 fluxu contractis medeberis. Eas aut quæ occasione cuius-
 dam feruntur acceptæ, si calefacias humectesq; , non ofe-
 fenderis, ac si ulus quandoq; postulauerit, scarificare ipsas,
 cõueniens erit. At si ob defluxionem ortas inflama-
 tiones scarificatione diuiseris, præsertim per initia, malia

5

10

15

20

25

30

35

quoddam haud mediocre ægrotanti accerses.

DE EXTERIORIBVS COR-

poris abscessibus. Cap. XVIII.

- Q**uod si fieri non posse tibi uideatur, ut puris eruptionem impedias, panem hydrelæo incoctum delines, aut farinam hordeaceam consimili præparatam modo, particulam iure radicis althææ incoctæ fouebis. At si tumor ad suppurationem contumax est, aut ægre discutitur, cataplasmate ex ficis siccatis utere: oportet autem ficus dulces pinguesq; incoctas aqua eliquescere, ac ius ipsarum in tenuis mellis speciem cogi, farinamq; hordeaceam adiici, & si quidem tumor subsidet minus ac conuenit, ficus incoctas hyssopum, origanum uel: si uoles magis interdere, salem decocto iniicies diligenter animum aduertens, ne ex siccitate nimia pars in duritiem occallescat. Tale si quando uideris, cucumis syluestris radicem, aut althææ, aut bryoniæ aqua simul decoques, ualentior autem & discutiendo promptior, dracunculi radix est, ipsumq; medicamentum, quod dracunculo constat, ualide huiusmodi uitia dissicit. Nonnunquam igitur soium hunc decoques, nonnunquam & ficus siccatas admiscebis, farinamq; simul cum adipe. Iam anethinum olei crudos humores, incoctosq; tumores, & concoquit, & discutit. Item pix duros ac crudos tumores uniuersos cataplasmatibus indita concoquit, magisq; liquida. **MEDICAMENTVM COMPOSITVM**, quod abscessus iam coctos expellit, ut subinde pus in splenio reperiatur: nondum uero coctos in totum digerit. Lapidis pyritis drachmæ duodecim, ammoniaci tritici tantundem, lomenti drachmæ sex, exceptum pice liquida, pelliq; illitum imponitur. Splenium uero non prius aufertur quam sua sponte deciderit, sed medicamentum non multo ante præparari debet, ut quod confestim siccescat. In his autem si tumor non dissipatus fuerit, & pus sub eo delitescat, parte scalpello diuisa, id ipsum uacuabitur, cura deinceps

PAULI ÆGINETÆ

adhibita ne oleum, aut aqua admoueat, uerum si uul-
nus abluere interim oporteat, aqua mulsa, posca, uino
& mulso uteridum est. Si uero inflammatione conficte-
tur, ex lenticula cataplasma inducitur, ubi illa caret, alio
quodam medicamento, quod illini queat in huiusmo-
di sectionibus utemur. quinetiam eo quod constat chal-
citate. Cæterum super ipsis iniicitur spongia lana ue uis-
no austero imbuta, uulneri autem nullum pingue medi-
camentum accommodatur, quale est tetrapharmacum
nam uehementer postulat siccescere.

QVAE ABCESSVS RVM
PANT.

Quoniam nonnulli abcessus ferramento diuidi non
sunt, tentanda sunt & medicamenta, quæ ab extra
hendo dicta sunt epispastica: narcissi radix in pollinem
detrita, & in mulsa cum irino cocta illinitur, uel tenera
calami radix, minutim detrita cum melle. quod si dura
fuerit, mulsæ prius incoquetur: uel aristolochiam cum
melle applicato, rumpit autem picis aridæ & propolis
Creticæ par modus, cicatricemq; inducit.

DIONYSIA AD ABCESSVS

mirabilis, item ad mammas & inguina, epis-
pastiche, quæ per latentes me-
tus discutit.

Olei ueteris, aquæ singulorū pondo libra, hydrelæum
incoquitur, mox, aphronitri pondo uncia sex adiciuntur,
mifyos pondo uncia una uel duæ, incoquantur do-
nec manus non inquinent. Deinde miscentur manæ, thus
ris, ceræ, terebinthinæ, singulorum pondo uncia sex.

AD NERVICOS ABCESSVS.

Ceræ, colophonix, butyri singulorū libra, picis aridæ,
mellis, singulorū libræ duæ, æruginis uncie tres. ALIUD
epispasticum. Suffiminis ammoniaci selibra, ceræ, terebi-
thinæ, singulorū triens, sulfuris uiui quadrans: nitri qua-
drans. Similium aut medicamen appellatū, & quod por-
ris constat, ualide tumores iam mutatos rumpit. Q uod lini

feminis succum recipit, p̄ cōmode discutit, mutat, rum̄
 pit̄q; At mitioribus abscessibus medicamēta cōgruent
 etiam ad parotidas inscripta. Atq; hæc de abscessu, qui
 ab inflammatione emanat. Galenus aut̄ memoriæ tradi
 dit abscessum nulla præcedente inflāmatione constitui,
 quæ ex probo sanguine habeat originem. Statim si quis
 dem ab initio, inquit, humor aliquis alt̄s specie alius in
 parte quadam collectus, uicina illi corpora excoriat tēp̄
 pore, & à subiectis dirimit. Sane inueniūtur in huiusmodi
 abscessibus cum scalpello sunt diuisi, omnigenæ, tū
 humorum, tum solidorum quorundam corporū spe
 cies. Etenim stercoꝝ, urinæ grumo, humori mel referen
 ti, mucosoq; ad hæc ossibus, unguibus & pilis, consimi
 lia corpora reperiuntur, imo & animalcula subinde in
 uenta omnibus prope quæ ex putredine subnascuntur
 simillima. Præterea in abscessibus potissimum inuetera
 tis, qui ex humorum decubitu prouenerint, colligi tra
 dit, quæ lapides, arenas, testas, ligna, carbones, lutum, for
 des, amurcam & fæcem repræsentent. Quare absolu
 tior exteriorum maxime corporis abscessum significa
 tio compendiose tradenda est, tum eorum qui medica
 mentis discuti nō possunt. Abscessus itaq; est carniū seu
 partium carnosarum, nempe musculorū, uenarū, arteria
 rum corruptio, mutatioq;. In genere abscessuum non
 nulli tunica comprehenduntur, ut atheromata, steatoma
 ta, melicerides. Alii sine tunica constituuntur, quæ gene
 ris uocabulum usurpant, unde sermo hic noster pro
 cedit. Porro abscessuum generationem plurima parte
 inflammatio præcedit, de qua disceptatum est. Interim
 protinus ab initio, quemadmodum nuper diceba
 mus enascuntur. Comites abscessuum sunt, igneus
 loci feruor, tumor eminens, ruberq; magis ac antea,
 durusq; cū dolore punctorio, pulsu, & grauitate, ut alio
 quid ex particula suspensum esse uideatur. Quod si ue
 ro locus insignis extiterit, febris accedit & rigor inor
 dinatus, noctu potissimum dolor fatigat, & febricula.

PAULI ÆGINETÆ

Est cum inguinis inflammatio, proximis in glâdulis ex-
citeur. Vbi uero abscessus in rotum fuerit absolutus,
magna parte decrefcit, punctus obueniunt pruriginosi,
& leuiter stupidi, tumor in mucronem magis fastigiatur
tactu lenis, cedens q̄; superficies in uertice auellitur. Dis-
co autem hæc de his qui foras rumpuntur. Si igitur uel
medicamentis, uel sua sponte rupti fuerint, emmoto me-
dicamine, curationem tentabis, parte iam pure uacuata:
sin aliter accidat, aperire ipsum in eum modū oportet,
quem in chirurgica explicabimus.

DE GANGRÆNA, ET SPHA
celo. Cap. XIX.

Cum inflammatio, neque discutitur, neq̄ in pus
mutatur, sæpe in gangrænam, & siderationem,
quæ Græcis dicitur sphacelos, incidit, de q̄bus
iam sermonem instituiimus. Gangrænas enim appellant,
cum membrum aliquod ob inflammationis, qua cons-
sistatur, magnitudinem emoritur: neq̄ iam confirma-
tas sic dicunt, sed quæ etiamnum sunt. Eius mali uis est,
ut nisi celerrime succurras, facile affecta pars, quatenus
uicina comprehendit, mortis habitum repræsentet, &
hominem iugulet. Vbi uero membra sic uitiata in totū
sensu fuerint destituta, affectum non amplius gangræna,
sed iam siderationem nuncupant. Quin et ossibus hoc
mali accidit, cum caro ipsis circumdata, praua scatens sa-
nie, ipsa hac imbuerit, ac putredine consumpserit. Cum
itaque membrum ex toto, uita, sensu, motu q̄; priuatum
est, confestim præcidi oportet quam proxime sanè par-
ti. Gangrænam uero curamus, sanguine ex parte uitiata
affatim emisso, uel enim uena incisa sanguis corruptus,
cum uena amplior in ipso membro appareat, detrahen-
dus, uel cute totius corporis diuisa, multis altis q̄; plagis
ubi uero sanguinem emanare permiserimus, medica-
mentum aliquod putridis consecratum induci debet,
quale est, farina erui, aut lolii, aut lomentum ex melle
acetoso. Quod si ualentius imponere cogites, salem

adlicito, aut pastillum Andronis, aut eius generis aliquē
 Faciunt ad gangrænas, & uetustæ nuces: cortex autem
 ipsas expurgat: item liquor tithymalli tempestiue & me
 diocriter adhibitus. Opitulatur ipsis & lupinorum ama
 5 rorum decocti ius inspersum. Nonnulli uero ubi putri
 dam partem præciderint, quo securius mali radicem: es
 uellant, candens ferramentum adigunt. in quibus sale
 cum porro utendum est. Ut autem crustæ citius decio
 10 dant, cataplasma deinde accommodatur ex pane, uel
 hordeacea farina uel triticea ex hydrelæo incocta. Item
 cephalicum aridum ex melle, tetrapharmacum, & Ma
 cedonicum ut appellant, utiliter imponitur. Iam panis
 cum apio tritus, aut ocymo, sic iris, uel panax, uel aristo
 15 lochia, uel acorum cum melle, uel thus crustas probe
 separat. Idem præstat Macherionis medicamentum, &
 istus linamento illita ex melle. In teneris autem corpori
 bus abunde est etiam erui farina ex melle.

EX ORIBASII COMMENTA
 riis ad gangrænas.

20 Ferruginis rasæ, rubricæ, alaminis scissilis, singulorū par
 modus, aqua detritus gangrænis illinitur, scalpello uno
 dieq; exasperatis. Item lolii farina cum radícula & sale,
 nonnunquam etiam aceto. uua passâ acinis uacuata, cū
 25 cortice ex sale & oxymelite. Ad hæc nucum iuglandiū
 medulla, myrti folia uino incocta, tritaque ex melle, radi
 cula cum aceto, crustas etiam ad ossa usque rumpit.

DE HERPETE. Cap. XX.

30 CVM bilis flaua nullo infecta humore excreta in
 particulam quâpiam decumbit, malum herpes
 nuncupatur. Si quidem substantia crassior sit, acris
 orq; totam cutem ad usque carnem subiectam exulce
 rat, uocaturq; herpes exedens. Si uero tenuior & minus
 35 milio similes excitat, ob quam similitudinem, herpes
 miliaris dicitur. At Oribasio authore, pituita cum flaua
 bile mista, miliarem herpetem creat. Corpore igniur

PAULI ÆGINETÆ

toto medicamine quod ducendæ bili est, euacuato, so-
 eo affecto refrigerantia siccantia q̄; inducuntur, princi-
 pio capreoli uilis, rubi & plantaginis applicantur. post
 ista uero lenicula his miscetur interim, & mel & po-
 lenta. Item cataplasma siue semperuiuo, quod ad infir-
 mationes ex confluxu inscriptum est. Verum exulces-
 rata pastillis inunguntur passo, aut uino tenui & austero
 non ueteri, aut posca diluta subactis, inducitur & glau-
 cium, eique consimilia ex aqua. nihil autem remittente
 morbo, aceto dilutum admouetur, succo autem plan-
 taginis, aut solani, aut uino soluta medicamina magnifice
 auxiliant: aut lini semē torridū oleo uinoq̄; incoctū, in q̄;
 leuorē redactū imponitur: aut terra cimolia, solani suba-
 cta succo pungitur: & argēti spumæ uncia, illi, porri suc-
 ci septem cyathi, betæ succi tantundem, leuigata illinun-
 tur: at inueteratis iam huiusmodi ulceribus, Musæ pastil-
 lus & Andronius efficax est. ALIUD Ad herpetem
 pustulosum. Recrementum plumbi ex uino austero le-
 uigatum illinitur, superiniiciuntur betæ folia uino inco-
 cta, uel ceræ triens, myrtei uncia sedecim, stercoreis plu-
 bi triens, uino diluta illinuntur: at ubi id quod serpsit re-
 pressum fuerit, cerato ex recremento utitor, aut lente co-
 cta cum melle partem repleto. Ad herpetem uero qui
 sub cute affigit, retinimentum plumbi, rutę leuigatæ suc-
 co excipitur, aut ceratum myrteum in uicem rutæ. 25
 ALIUD. Lanæ ueteris illotæ circa tedam combustæ
 drachmæ duodecim & semissis, ceræ drachmæ uigin-
 tiquinque, recrementi plumbi drachma, seui caprilli cu-
 rati lotiq̄; ex aqua drachmæ uiginti quinque myrtei un-
 ciæ quinque. A L I U D ad herpetas acute des-
 pascens, corii mali Punici dulcis drachmæ sex, ar-
 genti spumæ tantundem, lanæ illotæ tedæ combustæ
 adhaerentis drachmæ tres, ceræ drachmæ duodecim,
 cerussæ drachmæ octo, thuris, aluminis scissi, singulo-
 rum drachma, uino aut myrteo excipiuntur. 35

PAULI AEGINETAE

posita medicamenta inducuntur, fietq; ceratum, cera tra-
 cta rosacei quadruplo admixto ex oleo immaturo sine
 sale confecto: his in pila emollitis, aqua frigida super
 funditur, quantum potest recipi. Si uero aceti tenuis &
 pellucidi momentum temperes, prestantius medicame-
 tum habiturus es. Item polenta cum herba quadam fri-
 gidiore ex iis quas enumerauimus affatim membrum
 refrigerant. Idem efficiunt palmulae pingues cum horu
 aliquo mixtae. Ad haec pars etiam delinetur cerusa, uel
 terra cimolia, aut figulari eam solano, aut argenti spuma
 cum rosaceo, aut chalcitide cum oleo passoq; aut ceru-
 sa cum aceto & lycio, item acacia cum aceto. Cum ser-
 uor remittit utendum simplicibus quidem, sulfure uiuo
 & menta cum oxyrhodino, aut ruta cum absinthio, ace-
 to & oleo, aut argenti spuma cum porri & betae succo.
 compositis autem priuatim in capite hoc pastillo. Argē-
 ti spuma, cerusa, croco, sulfure ignem non experto, o-
 pioque cum passo. Communiter autem omnibus, mis-
 tio sinopico, chalcitide, misy tosto, æruginē, atramento
 futorio, alumine scisili pari pondere ex aceto utitor. 20
A L I V D. Sulfuris uiui, cerusae, opii, acaciae paribus
 singulorum portionibus, ex aceto. Cataplasma ad sacru
 ignem, herpetas, abscessus, parotidas & ambusta. Al-
 thaeae nouellae foliorum tenerorum pondo: cocta in hy-
 dreæo perbelle teruntur, adiectoq; rosacei triente, argē-
 ti spumae, cerusae singulorum uncis duabus & semisse,
 iterum leuigatur cum succo coriani, aut semperuiui, aut
 solani: deinde micis panis adiunctis ut emplastri forma
 induat, illinitur. Hoc autem emplastro utitor quod reci-
 pit reclini pondo, myrtei pondo, unguenti quincuncē,
 argēti spumae trientē, æruginis rase sextantē. Ærugo &
 argenti spuma aceto leuigantur. Ceratum ad erysipela-
 ta & ambusta. Cere tractae pondo triens, rosacei pondo
 quadrans, oua sex, perdicii herbae pondo triens. Vbi ue-
 ro inflammatio membri conqueuerit, aut uetustatem 35
 expertiatur, cataplasma illi, priusquam liueat, ex cruda

polenta est imponendum. Q uòd si liuor iam occupauit cute scarificatu incisa, cataplasma induci locusq; perfundi plurimum ex aqua calida dulci debet, sed & marina & muria interim conducet, quinetiam ipsi cataplasmati talis aqua, uel acetum, uel acetosa muria miscetur. Deinde commemoratis medicamentis compositis cura adhibita uti licet. Nam si inflammatio remaneat, aut in pus, aut in putredinem conueritur.

DE PHYMATE, BVBONE & phygetlo. Cap. XXII.

A Vthore Galeno, bubo, phyma, & phygetlon, glandularum affectus sunt; bubo quidem inflammatio, phyma autem glandulæ inflammatio ad suppurationem spectans. Aliorum uero quorundam sententia communiter omnes, qui à natura abhorrent, ceu timidi abscessus, quancunque corporis partem obfideant, phymata appellantur. Siquidem Hippocrates in hunc modum scribit: Quibus phymata urinarum meatum exercent, hi abscessu in uomicam erumpente liberantur. At bubones qui prolapsu, aut aliis ulceribus, aut doloribus contrahuntur, periculo uacant: febribus autē superuenientes, qui plurima parte ex pestilentiali lue solent incidere, deterrimi sunt, siue femora, siue alas, aut ceruicem inuaserint. Verum priores initio, quemadmodum in inflammatio quælibet, auxilijs repelluntur, quæ refrigerant, astringuntq;, uel spongijs ex posca impositis uel lanis oleo crudo uinoq; imbutis, uel rosaceo, uel melino, uel lentiscino, uel myrteo, deinde iis quæ digerunt utendum. At si corpus uniuersum succis æquabiliter redundet, prius ipsum uacuari conuenit, ubi iam inanitum est, ulceris in quo id prouenerit, cura haberi debet, sicuti in capite de ulceribus explicabitur. Glandula si inflammatione tentetur, lanis oleo quodam laxante, irigujs, recte lentur totumq; ipsis membrum inuolutur. Cum tumor ad suppurationem spectauerit, non prompte diuidere, sed medicamentis quæ cerati specie

PAVLI AEGINETÆ

referunt, digerere nitentur, cuiusmodi potissimum est
 ex apyrano confectum. Item quod ab herbis dicitur
 botanicon, si per hæc non discutitur rumpere adgrede
 mur, aliorum abcessuum modo, similiterq; illis mede
 ri. In iis autem qui ob febres aut omnino humorum
 abundantiam procreantur, cauere debent repellentia, ne
 materies penitus detrusa cursum repetat, sed ab iis quæ
 digerunt, statim curationem incipere consilium est. Si
 autem nihil prohibet, nempe aut ætas uult uirtus, san
 guis prius è cubito dimittetur, deinde loco fomenta in
 ducentur ex decocto chamæmeli aut anethi, aut eius
 generis alicuius. Reliqua medicamentorum sylua, ma
 xime ex iis quæ tertio uolumine ad parotidas dicta
 sunt, transferenda est. Item ex illis quæ nuper contra in
 flammationes prodidimus, quemadmodum etiam phy
 gethli curatio, tum hinc tum ex remediis erysipelati ac
 commodatis petetur. Aster atticus herba quam & bub
 onion, quasi dicas inguinariam, ea ipsa de causa uo
 cant, non solum illius sed etiam alligatus, bubonibus
 auxiliari creditur. Phymata autem priuatim discutit a
 dianthum, si ilinatur, atriplex, parietaria althææ radix ui
 no incocta, ammoniacum cum melle mollium in du
 ctumque, ulcus cum resina ceratoque. Rumpit autem
 abcessum propolis, lupini amari ex aceto illi, cucumis
 syluestris radix terebinthina excepta capparidis radix si
 militer, nitrum cum fermento aut fici.

DE FVRVNCVLO, QVI

dothien appellatur. Cap. XXIII.

Furunculus tumor est abcessum præ se ferens,
 qui ex crassis humoribus in carnosissimis plerunque
 partibus concipitur, mitis quidem, cum in sola cu
 te coit: peruicax autem, malignusque, ubi subteraco
 tis radicibus in superficiem erumpit. Dissipat au
 tem furunculum ac concoquit, triticum commansum
 & impositum: mastiche ægyptia, uuæ passæ quibus
 acini sunt exempti cum sale tritæ, ac il litæ, hunc discitiu

aut rumpunt, uel siccae fici hydromelite in coctæ impo-
 nuntur, uel resina fici mista inducitur, uel ipsa ficus
 cum fuerint, pingues dissectæ, uel fermentum cum
 nitro, uel lini semen cum melle, uel alterci folia, tri-
 5 ta cum butyro. Composita uero hæc proficiunt, quod
 ex fermento quod polline farinaceo constat, & quod
 priuatim à furunculo Græce dicitur dothienicon, fo-
 10 menta autem adhibentur ex spongijis mollibus con-
 nue calenti aquæ intinctis, deinde sic medicamenta
 iniiciuntur.

DE TERE BINTHO.

Cap. XXIII.

ORibafius terebinthum sane phymatis speciem
 esse asserit, super quam pustula nigra emine-
 15 at: hac rupta id quod subiacet desquamato si-
 mile apparet, ubi scalpello diuiseris, pus deprehendi-
 tur. Dioscorides autem Alexandreus literis man-
 dauit terebinthos cutis esse excrescentias, rotundas,
 nigrouirides, terebinthi fructum referentes, atque has
 20 alijs phymarum tumoribus similiter curari censet: auxi-
 lia ex supra comprehensis huc transferenda.

DE CARBUNCULO.

Cap. XXV.

CVm sanguis in atram bilem conuersus inferues-
 25 scensque aliqua se parte receperit, carbunculus
 fieri solet, quod uitium plerunque à pustula
 ambustis consimili, interim uero & sine hac incipit.
 Cæterum inter initia, quibus hoc malum instat, parti-
 culam omnino scabunt, unde pustula, nunc una oritur:
 30 qua rupta, ulcus cum crusta gignitur: nunc plures erum-
 punt, nulli seminis modo exiles: quibus perruptis simi-
 liter crustaceum ulcus prouenit, quale ferramenta
 candentia excitant, modo crusta ipsa cinereum co-
 35 lore, modo nigrum præferente, sic ut inferiori
 carni continua adhærescat, & quodam modo affixa
 sit cum erosione. Reliqua autem caro circumposita,

PAVLI ÆGINETÆ

in feruidam peruenit inflammationem, quã Græci phlogosim appellant, & colore nigrescit, splendetq; bituminis & picis modo, talis autem est bilis exacte atra. Verũ carbunculi, qui in carne radices egerint, confestim circũ scribuntur: qui membranas, nervosq; occupant, diutius remanent, luemq; subiectis corporibus impartiunt, ut etiam inflammationes quæ erysipelatis naturam, respiciant, in ipsis excitentur, plerisque itidem in suppuratione conuerũ sunt, multas febres accedunt. Iam uero carbunculi ex causis populatim grassantibus excitantur. Cura tio ipsorum, nisi admodum fuerint exigui à uacuatione sanguinis è uena ad animæ defectionem usque dimissi, tentanda est: mox scarificatus recte accommodatur piagis ob succi crassitiem altioribus: particule laboranti inducuntur, quæ modice reprimunt dissipantq;, tale est cataplasma, tum quod ex plantagine conficitur, tum quod ex discocta lente constat, scilicet, mixta panis furu nacei mica, Esto autem panis, nec omnino à furfure purus, nec nimium eius habens, super ipsum uero ulcus ualens aliquod medicamentum imponitur, cuiusmodi est Andronis, Passionis, & Polyide, diluicq; id uino alioquo dulci, ad sordium spissitudinem debebit. Item masaloticum aridum, uel & ipsum similiter dilutum. Item radix dracunculi, uel aristolochiæ, uel liquor sulphur, uel cirenaici, singula ex aceto probe delinentur. At quæ erysipelutis naturam referunt, supra comprehensis ad id uitii remediis perungentur. Quæ uero partes consortii lege afflicti putantur, succidis lanis ex œnelgo madefaciendæ sunt. Vbi iam ardor acquieuerit, carbunculis iniiciuntur cerata cephalica, animenæ, emmota, generosissimum est quod herbis, tum illud quod nitro constat, item arida ulceribus depascentibus dicata, per se, & cũ rosaceo. Cum autem durities remanet, utemur melino Serapionis, operam adhibentes, ut quàm celerrime carbunculi in uomitam erumpant. Quod quidem fiet, si die bis, noctu semel, tum cataplasmata, tum medicamenta mutes.

mutes. At quo radicitus carbunculos diuellas, dirimasq;
 ab adiacetium commercio, malum Punicum, acidum,
 minutatim concisum in aceto coques: ubi intabuerit, in
 leuiorem deteres. linteoq; illitum induces: cum siccescit,
 aceto humectabis. Item nucis auellanae ueteris, uel etiã
 non ueteris medulla carbunculos maturat rumpit. Hoc
 præstant & cupressi folia, tum germina, nouelli & mol
 les galbuli cum polenta, uua acinis uacua, ficus siccae uis
 no incoctæ, papaueris ceratidis flores, liquor silphii, cū
 ruta & mellis momento, pix liquida cum uuis pasfis, &
 10 fuis adipe.

AD CARBUNCULOS VE

hementer efficac.

Argenti spumæ libra, olei ueteris libra & semisis, auris
 15 pigmenti uncia. Oleo cum argenti spuma dum manus
 non inquinat incocto, sublatoq; ab igne, auripigmentū
 adicitur, rursusq; medicamentū coquitur donec nigre
 scat, tritis in pila utitor per linamenta filiatim carpta.

AD GANGRENAS, VLCEŒA

20 uetera, chironia strumas, podagram: pri
 uatim uero ad carbunculos, ac eos
 qui palpebras infestant.

Opii, acaciæ, mlyos tosti, squamæ æris, singulorum*
 25 drachma, atramenti sutorii drachma, alterci feminis
 drachma, tritis ex aqua utitur, probe facit & tes
 trapharmacum quod quintam thuris partem con
 tineat. Aduersus naturalium carbunculos, chalcitidis
 atramenti sutorii, singulorum drachmis octo, aphro
 30 nitri drachmis duabus. ex aqua tritis utitor. Valet
 sterces quoque ouillum, torridum cum melle. In
 Alexandria Serapiade quod orchis & triorchis dicitur
 uiridi, cum micis panis, cataplasmatibus modo utuntur ad
 carbunculos, omnia q; crustosa. Vbi crusta exciderit, cō
 munis ulceris modo curabis.

*Aldus
 habet dra
 chmas
 duas.

DE CANCRO. Cap. XXVI.

PAV. ÆGIN,

Z

Cancer in qualibet corporis parte oriri consuevit, siquidem in oculis, & uulua, quemadmodum in ipsorum capitibus expositum est, aliisq; pluribus particulis, sed præcipue in foeminarum mammis accidit, quoniam natura fungosæ & inanes, crassissimam atræ bilis, unde hoc uitium contrahitur, materiam possunt excipere. ex eo enim humore cum reserbuuit, prima uitium hoc rudimenta accipit. atque si acrior illa fuerit, cum exulceratione. Quapropter colore magis quàm inflammationes nigricant, sed ita ut tantam caliditatem non experiantur. Venæ autem quæ circa sunt intumescunt, intendunturq; cancri animantis per dum modo, unde & appellationem hanc uitium est sortitum. Nonnulli uero inde sic nuncuparunt, quod difficillime ab his partibus quas obsederit, euellatur, quemadmodum cancer aquaticus animans. Hoc malum plarè propter succi crassitiam nõ conualescit, utpote quod nec repelli, nec discuti queat, nec totius corporis purgatione cedat, tamq; maleficum, ut mitiora negligens remedia, uehementioribus irritetur excandescatq;. Prima sane cancri rudimenta prohibere, ne aualescant, licet, si melancholicus humor prius uacuetur, quàm in affecta particula radices subter egerit, impactusq; sit. uacuationo quidem primum tentanda est, sanguinis dimissione, mox purgatione, per inuita quidè ex simplicioribus petita, quale est epithymon* quatuor uncis & S. in sero lactis, aut mulsæ exhibitum. Deinde ex hiera, quæ nigrum ueratrum recipit. Loco autem dolenti inductum subleuens remediũ, sine dolore facit exulceratis: solani succus linteo molli duplici eum tincto imponitur. Extrinsicus lana molliuscula & ipsa succo imbuta circumdatur, cura adhibita, ne hæc siccescant succo, continentius suffuso. Iam uti diutius poteris in cancribus exulceratis medicamento quod pompholyge constat. Nec inepta sunt, quæ tertio uolumine de uulua cancribus prodidimus.

*Forte
 drachmis
 quatuor.

LIBER QVARTVS. 178
AD CARCINODE, MALIGNA

que ulcera, tum ad sedis eminentiam, natura
lium q; uel testiculorum, uel mam
maru inflammationes.

- 5 In plumbea pila cochleario plumbeo lemniam spha
gidem ex posca, & mulla, uel lacte conterito, ut nigres
cat: uel rosaceo, uel immaturo oleo, succove semperui
ui, uel cotyledonis, uel lactuca, uel psillii, uel acoris tri
tam similiter inungito. Crebrior uictus aegro dabitur, pti
30 sanæ cremor, lactis q; serum, ex oleribus malua, atriplex,
bletum, cucurbita, piscium saxatiles, omnis generis aues
præterquam palustres.

ARCHIGENIS AD CAR
cinode, & cacæthe ulcera.

- 35 Cancrorum fluuiatiliu crematorum, & cadmiæ par
modus in pollinem coactus inspergitur, aut cancrorum
cinis unâ cum cerato inducitur, item erysini semen de
tritum cum melle accommodatur.

DE MOLLI ET LAXO TV

- 30 more, qui œdema Græcis dicitur.
Cap. XXVII.

- C**VM de tumoribus qui succis calidioribus con
trahuntur, disputatum sit, iteru de contrariis age
mus, ab eo quod Græcis œdema dicitur, exor
25 si. Quemadmodum enim ex billosa fluxione, erysipe
las, ita ex pituita, œdema latus quidam atque indolens
tumor excitatur. Equidem scimus aliter quoque œde
mata prouenire, nempe in pedibus, in subter cutem a
quæ affectibus, habitu corporis cõtabescente, q phthoe
30 Græce dicitur, & malo, qui cachexia. Atque in ill s qui
dem tumor hic * affectus qui hominem premit acci
dens est, nullam seorsum, curationem propriam postu
lans. Satis enim est, si quidem curatione egebit ipsa tum
crura perfricare oleo cum sale, aut etiam oxyrhodis
35 no sal habente. At si ex pituitoso humore in particu
lam influente œdema constitit, abunde quandoque conuenit.

*Metho
dus Gale
ni pro
πρῶτος ἔστ
πρῶτος
sed uetus
translatio
cū Paulo
conuenit.

est spongia posca imbuta, cum ligamento leuiter strin-
 gente imposita, quæ ab inferiori parte incipiens, supra
 finiat. Esto autem spongia, modo cōductura sit, recens,
 si hulus copia non est, eam, cuius erit, detergebis, expur-
 gabisq; nitro, magisq; aphronitro, & cinere lixiuo qui
 distillauerit. Quod si per hæc tumor nō subsideat, pau-
 lulum aluminis iniicies. Inouamq; spongiam admo-
 ues, si noua non datur. Commodum est mollissimum
 ellychnion, posca madens impositum: bonū est, & glau-
 cium. Quod si in uetustate œdema inciderit, parti oleo
 prius inunctæ spongia ex lixiuo imponitur, eiusq; uio-
 lentiore arctatione curatur. discit autem, ac comprimit
 tumores laxos cedentesq; quælibet terra illita, magisq;
 Aegyptia, tum isatis satua.

DE INFLATIONE. Cap. XXVIII.

Inflatio ex flatuoso spiritu nunc sub cute, nunc sub
 membranis, quæ ossibus circūdantur, & musculis,

*aut uiscus aliquod includunt, collecto, enascitur.

* Non est
 apud Pau-
 lū, sed ex
 Galeno
 adiectum
 † Galenus

Porro is colligitur. Non paucus † aliquando in uentre
 & intestinis, itemq; in medio horum spatio & membra-

næ, quæ peritonæos dicitur, ut in aquæ subter cutem ge-
 nere, cui nomen est tympanias. Differt quoq; hæc œde-

mate, quod pressa digitis non retinet uestigium, & soni-
 tum tympani modo edat. Membrorum autem dēstas,

tum spiritus simul crassities efficit, ut idem spiritus non
 dissipetur. Vnde curandi ratio huc dirigenda est, ut mē-

bra rarefacies, crassitoremq; spiritū extenues, quod me-
 dicamenta tenuissima & potestate calida præstant: atq;

in uentre quidem & uisceribus oleum tenuius quod ru-
 tam habet incoctam, aut aliquod ex calidis seminibus,

* Additur
 a Galeno

qualia sunt: cumini, apii, & * petroselini. Interim uero &
 cucurbita iustæ magnitudinis citra cutis incisionem um-

bilico bis terve dēfixa, inflationem discussit. Muscu-
 lis autem ex contusione, quemadmodum appulsu in-

flatis particulas calidis nimium, & acribus excandescen-
 re contingit. Quare per initia medicamenta quæ mas-

gis leniant adhibenda. Vbi facta est inclinatio, ea quæ
digerunt. Utendum igitur decocto illorum, cum olei
momento, quod lanis succidis calentibus excipiat,
uel etiam ceratum ex œsypo admiscetur, cura adhibita
5 ut caliditas permaneat, frigus enim non conducit. Vbi
iam æger lenitus sopitusq; est, acetum admiscetur & ni
trum, aut aphronitrum, deinde & cinis lixiuæ qui distil
lauerit. Postremo emplastris utendum quæ discutiendi
uim habent, quo inflatio subsidat, quale est quod sequi
10 tur, sordes gymnasiolorum subferuefactæ percolantur pri
mum, ut puræ euadant, & rursus lebeti iniiciuntur, tri
taq; calx Irestincta I farinæ modo etiam inspergitur,
dum luti fiat spissitudo, ac in usum conditor. Hoc est
15 fitum. I Galenus
uiuæ.

DE LUXATIS ET CONTU
fis. Cap. XXIX.

20 **A**Rticulis luxatis contusisq; faciunt lanæ succi
dæ, aut spongia oxelæo imbuta impositaq; itē
bulbi elixi, uiticisq; tenera folia cum melle, sal
nitrum tostum, leuigata cum cerato inducuntur. Iam su
perfusio aquæ dulcis, aut marinæ calentis utiliter adhi
betur. Vbi uero inflammatio, & dolores conquierint,
eluxatæ partes etiam recte perfriantur.

25 **DE CARNE CONTVSA, ET**
sanguinis subtercutem coitu, quod Græce
ecchymoma dicitur. Cap. XXX.

30 **C**Arne à graui quodam corpore, quod extrinse
cus superinciderit contusa, uenisq; exiguis indio
dem diuortium expertis, sanguis profunditur,
ut solet cum tunica uenarum rarefacta transcolat, quæ
diapedesis Græce dicitur, unde id quod ecchymoma
uocatur, sub cute collectum nascitur, cute inquam, in
tegra, tanquam tumor tactu mollis & cedens comi
35 tatur liuidus, & magna ex parte indolens, eo igitur anis
mum tendimus ut sanguinē qui continetur dissipemus,

PAULI ÆGINETÆ

Idq; confestim priusquam nigruerit. Per initia sane non
 nihil ex astringentibus, iis quæ digerunt, admiscere oportet,
 eo quod tunicæ uenularum contusæ densationem requirant:
 inde etiam solis digerentibus utemur, ac scarificatis in
 initio ecchymomatis, ita subsequenter curatio nem accommo
 dabimus. Ad inueterata autem ecchymomata, radica illitu prodest.
 Quippe discutit ea ubi erodere inceperit, aut radica succus, cum micis panis
 inductus. Cæterum ecchymomatis species sunt, sugillata, &
 liuores ex ictu, hyposphagmata dicuntur, item sanguinis
 Inter ungues concursus ex percussu proueniens, de quibus
 priuatim tertio uolumine dictum est. Verum de unguum
 uitis, in parte chirurgica disseremus.

DE RVTIS ET CONVVLIS.
 Cap. XXXI.

Ruptio cum ecchymomate prorsus accidit: curatur
 autem medicamentis mediocriter calefacientibus, quale est ex
 nigris populis acopon, aliaq; huic cõsimilia. At altioribus
 rupturis magis acria, incidentia ac dissipantia recte
 accommodantur. Talibus sane & cucurbitulæ usus proficit.
 Ergo si euocatum celeriter per halitum ecchymoma totum
 est, facile dehiscens ipsa caro coalescet. Sin longiore
 spatio fordes copiosa succreuerit, ruptum deinceps
 core non potest, sed tantum prope ipsius labra admouetur.
 quo fit ut leui momento ea facile separentur, & medius
 inter ipsa locus superuacuo humore repleatur, nisi
 aliud, quàm assidue nouum quodammodo ecchymoma
 creetur, primo persimile, nisi quod extenuat magis
 sane nunc constat, cum per initia è sanguine ecchymoma
 esset, ideoq; facilius nunc quàm prius, digeritur.
 Conuulsam autem fibris quibusdam lacescitis distractisq;
 leniri tantum desiderat, quoad dolor sopiatur, quippe
 conglutinari nequeunt. Itaque aristolochia rotunda
 ruptis conuulsisq; si quid aliud, idonea est: simi-

lter centaurei maioris radix eiusq; succus, rheum, costus, bdellium cum oxymelite potum.

DE SCIRRIS. Cap. XXXII.

- E**xactus quidem scirrus, tumor est præter naturã, sensus expers & durus: non exactus autem uix sensilis est, ac qui sensu uacat sanari non potest: qui ægre sentitur, uix sanescit, si quidem humor unde huiusmodi uitium contrahitur glutinosus crassusq; est, qui particulis induratis impactus solui contumaciter res pugnat. Est cum statim ab initio prima rudimenta concipit augeturq;: plerunq; uero à medicis qui erysipes lata & inflammationes uehementer refrigerauerint astrinxerintq;: originem sortitur. Quòd si quis ea quæ ualenter trahunt digeruntq;: medicamenta, partibus scirro obductis admoueat, huic paucis primis diebus, manifesto scirrus decreuisse uidebitur. cæterum quod de affectu restat, id reddit insanabile, siquidem toto quod in eo subtilissimum erat dissipato, quod reliquum est deficit, seu lapidosa concretio relinquatur. Quæ uaproppter nullum uehementer excalfaciens siccansq;: medicamentum est idoneum, sed ea tantum, quæ præter quod molliant, digerere etiam commode possunt. Hulus autem generis sunt medullæ omnes, magisq;: ceruina & uitulina. Ex adipibus commendatur, leonina, pardalis, ursina, deinde taurina. Inter aues anserina & galinacea & phasianica, sicciorq;: caprilla & hircina. Ad hæc ammoniacum suffimen, bdellium maxime scythicum, styrax qui humentior est & pinguis, ac Aegyptiaca mastiche. In aliis sane particulis scirrum expertis his seorsum utendum est, tum iis quæ inde componuntur, uerum in tendonibus & ligamentis in hunc modum, lapis igni candens, aceto acerrimo extinguitur, & si quidem haberi potest, pyrites: sin eius copia non est, molaris, in quo pars affecta commoueri debet, ut uaporem ascendentem recipiat, atque inde rursus medicamen quod emolliat imponi.

tur, oleo tamen tenui non aqua quotidie ab initio, per totum morbi curriculum pars affecta perfunditur. Interim oleo althææ radix ac syluestris cucumeris incoquitur. A balneo autem in totum ægri abstinebunt, uel certe copioso, sed posteaquam scirrus emollitus fuerit, ammoniacum pinguisimum aceto quam acerrimo liquidum particula sat multis diebus intingitur. Deinde rursus emollienti medicamine utendum, quod receperit galbanum, & opopanacem, eaq; pinguisima, eiusmodi uero sunt potissimum, ex petasone confectum, & quod ad Amythaonem refertur, & strumis dicata medicamenta.

DE STRUMIS. Cap. XXXIII.

Strumæ glandulæ sunt induratae, quæ in ceruice, alis & inguinibus maxime nascuntur. Curatio earum cum illa quam in scirris tradidimus communis est. Priuatim uero lupinorum amarorum farina ex oxymelire cocta illinitur, ea quoq; phymatis proficit: uel bouillum stercus aceto incoctum delinito, id est tumores scirrosos omnes dissipat, probe autem discutit strumas calx, mel le, uel gymnasionum sordibus excepta, uel oleo, uel adipe suillo: aut calcis nitrige par modus, cardamomi & fœnugræci quadruplus cum melle, malagmatis modo impositus duritias digerit, in pus conuersas rupit. Liacea farina cum simo colubæ & semine lini uino incocta, grossi syluestres, aut satui, aut cardamum album detritum cum pice liquida malagmatis forma applicatur, aut cucumeris syluestris radice sicca, lauri foliorum siccorum concrematorum cinis cum terebinthina inducitur, aut pediculariæ, & nitrige æquale pondus, erucæ duplum cum resina iniicitur, aut stercus caprillum bouillum uel aceto incoctum, aut erui farina in urina pueri impuberis macerata excepta, pice, cera, & oleo liquefactis, aut anguem mortuum in ollam coniecto, gypsoq; oblitam in fornacem mittito, concretum cinerem æquali fœnugræci pondere misceto,

melle excepto utitor, item quod aspidibus constat me-
dicamentum, mirifica uirtutis est, tum quod ex struthio
dicuntur, tum quod cucumere syluestri, tum quod ce-
drio liquore conficitur: strumas ad suppurationem perducit
5 aut diffundit hoc, myrrhæ drachmæ decem, ammoniacæ
drachmæ octo, galbani drachmæ quatuor, propolis drach-
mæ octo, in pila contunduntur. Ad strumas mammarum dur-
ritiasque proficit subscriptum medicamentum, uisci es-
30 laborati, resinæ siccæ, ceræ, singulorum pondus, galbani
quadrans.

AD STRUMAS EXVLCE

ratas, & sine ulcere.

15 Ceræ, resinæ pityinæ, adipis suilli insulsi, marrubii, ærugi-
nis rasæ, singulorum selibra.

MEDICAMENTVM AD

strumas, quod dicitur cheradicum.

20 Olei ueteri, pondus dua, ceræ pondus, colophoniz triēs
nitri tantundem, allia duodecim membranis detractis in
oleo per triduum macerantur, deinde cocta cum inta-
buertur, proiciuntur, eliquatis oleo postquam ab igne
amoueris, nitrum tenuissimum inspergitur: rumpit etia
abscessus. ALIUD. Cineris è sicu unciæ duæ, alumini-
25 nis scissi unciæ, aphronitri tantundem, picis liquidæ un-
ciæ septem.

EXEDENS CHERADICVM.

30 Aluminis scissilis, sandarachæ, singulorum drachmæ
quatuor (quamæ æris drachma, auripigmenti tantundē
arido strumas conspergito, at si cancri naturam induer-
int, rosaceo maceratis bis die utitor.

DE STEATOMATE, ATHEO

romate, & meliceride,

Cap. XXXIIII.

35 CVM hæc quoque inter abscessus, quemadmo-
dum in illis dicebamus, habeantur, singula pro-
pria appellationem à similitudine rerum quæ

* Exem-
plar Aldi
nū habet
duas.

PAULI ÆGINETÆ

in tumoribus continentur, fortita sunt. Alii siquidem ip-
 forum ueluti pingue quidam seu adeps subest, alii mel-
 li simile quippiam, alii quasi tenuis pulticula. Consilium
 igitur curationis est commune, ut quod tunica illa con-
 tineat, discutatur, aut medicamentis totum exedatur, aut
 sectione auferatur. Quidam enim ex iis tumoribus, tri-
 plici hac ratione curantur. ii nimirum qui liquidio-
 rem humorem continent, qualis est meliceris: aliqui duplici
 tantum ut atheroma, quod & sectione auferitur, & medi-
 camentis exeditur, steatoma uero nec discuti, nec exedi
 potest, sed manu duntaxat curatur. Quomodo autem
 unum quodque horum agnoscas, in parte chirurgica
 docebere. At medicaminum, que dissipandi uim ha-
 bent, materiam ubi actum est de strumis, reperies. Pripa-
 tum uero meliceridas hoc dissipat, uix passæ acinis ex
 emptis ¶ uiginti, squamæ drachmæ * quatuor, parte fo-
 mentis prius nutrita imponitur. ALIUD. Ladani, bdel-
 lii, galbani, ammoniaci, thymiamatis, propolis, terebin-
 thinæ, singulorum æqualis portio in pila contunditur.
 At Archigenes contra meliceridas commendat aphro-
 nitrum & ueratri partem duplam, cum cerato duriore
 impostam, exedentibus autem, cute tuberculis circum-
 data, uti non licet. Hac igitur prius meliceridas athero-
 mata, uel etiam strumas medicamentis adurentibus de-
 gere oportet, simplicitus illorum est, quod recipit calcē
 uiuam, saponem & cinerem lixiuæ stillatitium. Varium
 autem magis, quodq; reconditum seruari potest, capit
 calcis uiuæ denarios quatuor, fœcule uini combustæ, ni-
 tri liquidi tostii, singulorum denarios duos, minii dena-
 rium, cinere lixiui stillatitio teruntur: ubi mellis liquidio-
 ris crassitudo facta est, ter feruefacito, ut medio crem cō-
 sistentiam habeat, pixide plumbea reponito, lixiuam
 super destillans ne subito exarescat, ualet quoq; ad uer-
 ucas, myrmecias, pterygia, clauos, callos, cicatrices sup-
 crescentes, fœcula bimestri non uetustiore cutem delin-

¶ Impref-
 sum exē-
 plar hēt
 octo.
 * Impref-
 sum Al di.
 exēplar
 hēt tres.

to: ubi arefcere inceperit, ſpongia elotam rurfum per
ungito: ubi nigruerit, denuo ablues medicamentis cruſta
ſtam inducentibus: poſtquam autem cruſta deciderit,
exedentia adhibentur. Medicamentum exedens ualide

5 *citra roſonem: Squamæ æris drachmę quatuor, ſanda
rachæ drachmæ duæ, ueratri nigri tantundem, cum roſo
ſaceo utitor. ALIVD. Squamæ, ſandarechę, urticæ ſeo
minis torrefacti pari meſura cum roſaceo utitor.*

10 *ALIVD. Erynceorum combuſtorum, ſepiæ teſtæ, aur
ripigmenti, æquale pondus ex roſaceo: quæ ambiunt
partes orbiculatim omnes prius delinito ceruſa cum o
leo. Item efficax eſt compoſitio ex calcis uiuæ illabo
ratæ partibus duabus, chalcitidis parte una, auripigmen
ti parte una.*

15 **DE FAVIS. Cap. XXXV.**

F Auus qui Græcis cerion dicitur, tumor eſt qui in
cute foramina habet, per quæ humor craſſitudi
nem mellis referens excernitur: reſte igitur ipſi im
ponuntur uuæ paſſæ cum ruta, aut ſici folia molliſſima
20 cum melle, aut cardamum cum lini ſemine ex melle,
aut cucumis domeſtici radix cum melle, aut ſulſur uinū
cum cerato, uel terebinthina. Cæterum uariam magis
fauorum curationem moliere, ſi quæ tertio uolumine
de manantibus capitis ulceribus dicta ſunt, in hunc lo
25 cum transferas.

DE SIMPLICI VLCERE. Ca. XXXVI.

Q uoniam ſimplex ulcus continue ſolum eſt di
uortium, ſi quis partes diductas ſalcia orbicula
30 tim circumdata committat, utique citra aliquam
atiam molitionem coaleſcent. Cū uero alterū ulceris os
in obliquum ſpectauerit, inde deligaturam tentare & in
contrariū ducere oportet: cum utraq; illius labra eo ue
gant, à duobus principiis incipiendū eſt, & ora ſic addu
cenda. Nam cum nihil intra oras inciſerit, nempe pilus
35 aut arena, aut oleū, aut ſordes, aut id genus aliud, omni
no ulcus concreſcet, quod ſi magnū ſit, adeo ut diducte

partes in totum prædicta deligatura committi nequeat, futuris ipsæ adducentur, deinde sic deligatæ, glutinato rris, ut uocant, prædidiis utemur, quæ collectam humorum subluuiem desiccare & consumere queant: aliam, ne in fluat, prohibere.

QVÆ VLCERA GLVTINAO
nare possunt. Cap. XXXVII.

Roboris folia illita ulceribus glutinandis sunt. Itē salicis, brasicæ, oleaginis fruticis quæ chamælea dicitur & fructus & folia & cortex, succusq; anterioris plantaginis, papyrus posca aut uino imbuta & in orbem circumdata. Recentia ulcera glutinant piceæ & tedæ folia, cortexq; recens ligamenti modo circumdatus cum aqua aut posca aut uino, caseus recens leuis gatus: extrinsecus imponuntur, folia lapathi, aut uitis, aut betæ, aut lactucæ. At ex acido lacte caseus qui oxyga lactinus dicitur, uulnera quoque ampliora committit: pyra sylvæstria quæ achrades dicuntur fluxionem resprimunt, equisetum si illinatur, neruos quoque præcisos iungit, isatis satiuæ in duris corporibus ulcera etiam si musculorum capita affligant, idem præstat, cupressi folia, germinaq;, & nouelli galbuli mollesq; duris corporibus proficiunt, sed miscendus est araneus, qui circa molas agēs farinam euolantem excipit, in pollinem detritus, myrrha cum aqua illita, uel lachryma thuris, terræq; lumbrici uel neruorum præcisiones glutinant, pentaphylli folia cum melle, allia combusta illita. Inueteratis ulceribus e contrario prodest hordeum combustum cum cerato. Cerusa autem cum myrthæ cerati triplicato condere. Ad capitis ulcera ualet, myrrham aridam inspergere non madefactam, quippe celeriter contrahit, uel aloen aridam, uel aristolochiam tritam & melli & uino incoctam dum mediocris fuerit spissitudo in linteum illinens applicato. Composita autem ad glutinandum sūt Barbara, Chryse, medicamentum Nicolai. Item quod salicibus, quodque dictamno constat, atque alia his

confimilia, quæ magnis potissimum uulneribus glutinandis sunt.

SI DOLOR ET INFLAMMATIO

flammatiō ulcera exerceat.

Cap. XXXVIII.

5 **S** Idolor & inflammatiō uulnera obfideat, usus est medicamentorum, quæ desiccant, atque inflammationem arcent. Ex liquidis igitur laudatissimum est uinum, deinde posca. Si uero sordes quoque cum
10 inflammatione occupent, mulsæ diluta conuenit. Ex iis autem medicamentis quæ siccandi potestate prædita sunt, communiter quidem cōferent, inflammationibus dicata, si oleosa acriusque excipias: priuatim hoc proficit, malum Punicum dulce uino incoctum tritumque; illi
15 nitur, mirabile nimirum & multiplici usu commendatum est remedium, facit enim tum ad capitis, tum naturalium ulcera, tum ea quæ toto corpore excruciant, oculorumque inflammationes. At si erysipelas, aut eiusmodi quippiam ulceri accesserit, iis utendum præsidii
20 quæ aduersus illa inscripta sunt.

SI MATVRARI, ET AD SUPPURATIONEM PERDUCI NEQUEANT.

Suppurationem perducere nequeant.

Cap. XXXIX.

25 **R** Ecencia quidem ulcera, & quod inflammatiōne adhuc occupentur, non suppurantia, concoquit maturatque ex simplicibus, aqua temperata superfusa, farina triticea, uel chondrus, uel panis, uel glutinum librarium, cum terebinthina illitum, item cera, crocus, lachryma thuris, pix, rosa ceum, adeps suillus, uittu
30 linusque. Inter composita uero tetrapharmacum quod linteolis illinitur, rosaceo subactum. Vetera autem & callosa maturant, simplicia quidem uua passa domestica, styrax, galbanum, myrrha, ladanum, pix, resina, butyrum, mastiche Aegyptiaca, & hyssopum. Composita uero ex resinis, dictum aceron, id est, absque cera, quod
35 ad Galenum authorem refertur, si linteolis illinitur, oleo

PAULI AEGINETÆ

ueteri aut resinino solutum, item quod à duplici colore
dichromon dicitur, pari modo & basilicum, similiaq̄;

DE CAVIS VLCERIBVS.

Cap.

XL.

CAuum ulcus carnem quæ perit restitui postulat, 5
cuius generadæ materies opifexq̄, sanguis mo-
deratus est, & probus. Huius igitur mediocritatē
ex alimento sufficienti conciliabimus, temperiem uero
probam ex bonis ciborum succis, & proba particulæ in 10
quo ulcus est temperata. At ex recremento tenui, hu-
midum ulcus redditur, ex crasso, sordes coalescunt, eo-
que mediramentis eget quæ modice siccant, purgantq̄;
Eiusmodi sunt lachryma thuris, hordeacea farina, eru-
rumq̄; fabarum lomentum, iris, aristolochia, cadmia, pa- 15
nax, & pompholyx. Quod si nihil medicamentum ad-
creandam carnem inductum proficit, ad aliud sic digre-
diendum est. At si plusculum sordis sit, humidiusq̄; ul-
cus, sciendum uenit medicamentum intra modum des-
sicasse, intendendumque esse ipsum mellis mixtura: sin- 20
purum & absque humore cernitur, ultra, ac conuenit o-
leo pleniore dilutum ceratum inducere. Accidit nonnū
quam carnem à medicamento ualentiore consumi, ut
sordidum humidumq̄; ulcus appareat, quemadmodū
ex iis quæ minus ac par est, desiccant. Verum hoc ul- 25
cus dum consumitur, cauum magis euadet, labris præ-
tumidum, rubens præterea & inflammationis particeps
sæpe uero æger manifestam erosionem percipit. Altes-
rum illud quod à parum siccantibus remediis humescit
nihil horum succidaneum habet. Putrida igitur ligna, &
potissimum quæ moderata astringendi abstergendiq̄; 30
uirtute donata sunt quemadmodum & ulmus, purgant
ulcera, puraq̄; iam facta, carne replent, uel anemone ap-
positæ, item piceæ cortex derasus, tritusq̄; cum cerato
linteolis illitus, cauis ulceribus auxiliatur, & præsertim
recentibus, ut quæ carne destituta reficiat, repleatque. 35
Composita uero, ubi pura quidem sunt ulcera, accomo-

modantur, quod ostreis constat, quod Manathoni ad
 scribitur ex uini fœcula, quod ex aloë conficitur, quod
 melitera appellatur aridum, & quod amyli, manthæ, ali
 cæ, erui, pares portiones recipit. similitæ quod è thure
 confit, & aphroditarium. Sin autem sordibus magis sca
 teant, cephalica appellata arida conueniunt, & quæ lin
 teis illinuntur, ut Trophos dictum, Isis, Athene, ex atra
 Etlide præparatum, Italicumque, & quæ experientia
 comprobauit.

QVÆ SORDIDA VLCERA

purgent. Cap. XLI.

Sordida ulcera siue caua, siue plana fuerint, pbe pur
 gat aristolochia cum melle, terebinthina cum pari
 rosaceo & melle, uel loco rosacei butyro, iris illyrio
 cæ ex melle, oliuæ colymbades illitæ. Ad ea uero quæ
 neuosis obueniunt, terebinthina cum butyro liquefac
 ta: sordidis nimium & depascentibus benefacit marru
 bium cum melle, hoc etiam crustas delicit. Composita
 autem remedia hæc sunt, amurcæ coctæ, mellis despu
 mati, aluminis phorimi, hoc est, liquidæ, paria pondera.
 ALIUD. Serapiadis herbæ, quæ & triorchis dicitur,
 sicca, iridis illyricæ, marrubii sicci, aristolochiæ, singulo
 rum drachmæ octo, erui farinæ drachmæ decem, ari
 do utitor & cum melle. Insuper ad sordida ulcera fa
 citum Egyptia, tum ex sale cerata liquefacta, tum In
 dice, tum Athene, tum uiridia diluta. Ad hæc, quod pu
 mice constat, & ex eruo sicca, pastillusq; nigro uiridis si
 militer etiam Criogenes appellatus.

AD VLCERVM VERMES. Cap. XLII.

AD uermes qui in ulceribus procreantur arcen
 dos, primum quidem est ut humiditatem pu
 tredinemq; eorum opificem tollas. Cæterum
 necant uermes communiter quidem, omnia quæ ad
 aurium uermes inscripta sunt. Ad eos autem qui ulcera
 infestant, Archigenes commendat cerusam poliumq;
 pari modo cum pice liquida illitum.

QUOMODO CARO VLCERIBUS

supercrefcaens exedatur. Cap. XLIII.

Supercrefcaens ulceribus caro medicamentis quæ ualenter exiccant tollitur, cuiufmodi eft diphryges inperfum, squama æris, omniaque testacea combufta, & erinacei concremati utrique cum toto corpore. Verum hæc modice purgant, & supercrefcaentia continent. Afiaæ uero petrae flos, ualidior eft, hoc magis fori, chryfocolle, chalcitis, mify: combufta minus rodunt; item æris flos, fimiliter ærugo omnibus eft ualentior, fales autem concremati, humentes cum infirmitate carnes confumunt, fic etiam linamenta carpta è panniculo, muria aciori imbuta & reficcata, quæ fi imponantur, mediocres carnum supercrefcaentias exedunt. Ærugo, cum æris squama inter ea refertur quæ ualide reprimunt. Composita rhodia (ut dicitur) arida, pſaron, ad hæc xāthon, ſine morſu retinet. At maximas carnum excreſcētiaſ, aduſque penitiora cruſtiſ obducunt, paſtilli Fauſtiaſ ni, triti inſperſi q; & medicamentum, quod à ſolis æſtu heliocaes dicitur, aridum. Adde hiſ quod recipit calcis uiuæ ſquamæ æris, & manne, pares modos. Idem ea q̄ nimium excreuerunt ſangis q; reſpondent, cum melle, purgat; cum cērato, carne replet.

ARIDA COMPOSITIO AD
carnem compeſcendam.

Argentifpumę, chalcitidis, æruginis, plumbaginis, ſingulorum æqualis portio. ALIUD uehementer reprimens citra roſſionem, ualet quoque ad paſcētia ulcera, & præſertim gingiuarum uitia, quas epulidas uocant, necnon addentium candorem. Calcis uiuæ pondus, auripigmenti ſelibra, hoc auripigmentum, inquam, ex aqua detritum calci uiuæ, eadmæ modo lotæ adicitur; in puluerem redactis ſiccis utitor; ex paſtillis autem, tū qui Pantolmius dicitur, tum qui ad polypum inſcripti ſunt, pulchre coercent, ſic emplaſtra uiri dia & præcipue id quod ex ſale cappadocico præparatur, ſimiliter, & ſiſſiſ ſumme

summe carnem supercrescentem in ulceribus continet.
DE VLCERIBVS SERPEN
tibus, & putridis, & phagedæna.

Cap. XLIIII.

- 5 **S**uperfusiones utiles sunt ulceribus depaſtis, putri
disq; ex aceto, poſca, aut uino astringente, aut aqua
frigida, aut marina, aut decocto lenticulæ, malicoſ
rii, balauſtii, lentilci, myrti, ſpinæ ægyptiæ, aut aliquo ex
iis quæ astringunt & ſiccant. Cataplaſina his ipſis exhi
10 betur ex farina erui, alumine liquido, panis ſilignei mica,
gobio ueteri, aut alio ſalfamento ueteri carnis illotæ,
terebinthina liquida pari pondere detritum, uel ariſtolo
chia, uel reciniorum foliorum ſuccus æqualis, ærugis
15 tur: ſi cruſta non deciderit, elaterii parem modum æru
gini admifceto. putridis efficaciſſe ſori ſi tritum inſper
gatur. Et ſuper linamenta carpta arida, uel ariſtolochia
rotunda, uel gallæ, æquo pondere cum oleo illinuntur,
20 uel cucumis ſylueſtris radix, uel braſſicæ, uel betæ, ue
lapathi folia illigata calidis cineribus reconduntur. Vbi
uero emollita fuerint, cum ſale trita imponuntur, ualenti
terq; repurgant: uel oleæ ſummitates in uino decoctæ
cum melle illinuntur, uel chalcitidis applicatur, uel apii ſe
men contritum, uel lini ſemen læuigatum, cum atramen
25 to ſutorio inductur, uel thymum, uua paſſa, & ficus in
coctæ applicantur, aut fici folia in læuorem tritum cum
melle, aut nitrum, cuminum, & farina ex melle, aut co
cumeris ſylueſtris radix, aut ſcilla cocta ex melle, aut ſo
30 reos drachmæ duodecim, chalcitidis drachmæ decem
miſſos drachmæ quatuor, cum dimidia aceti accerriſ
mi hemina, læuigantur donec areſcant: exceptis uteris,
ſpecillum intingens, ac ulceri circumadigens ſuperq;
duplex linteolum ex œneleo imponis: ſi inflammatio
ne ſint occupata. altercum cum polenta, aut braſſicam
35 cum melle delinito.

PAV. ÆGIN.

AA

PAULI AEGINETÆ
AD PVREDINES QVAMLI

bet partem occupantes, & ulcera
quæ depascunt.

Calcis ulug, chalcitidis, singulorum denarii duo, auripig
ment denarius: hoc quoque ad digitorum pterygia &
phagedænas efficax est. Item naturalium carbunculis
cum melle utiliter adhibetur. In reliquis vitis arido uti
tor, super splenium ex resina inducito.

AD OMNIA QVÆ DEPASCUNT
ulcera, quæq; os infestant, item sanguinis pro
fluvium, & carnem excrescentem, aris
dum compescens, longe uti
hissimum.

Chalcitidis, misyos, utriusq; crudi, denarii viginti, squa
mæ ferri denarii *sex gallæ immaturæ denarii octo.

In exē
plari ma
nuscripto
sexdecim

AD SERPENTIA VLCER
ra & putrida.

Salis drachmæ duodecim, aluminis qualiscunq; cōbu
sti drachma, squamæ, pumicis cōbusti, singulorum par
modus: ualet & ærugo rafa cum misyi combusto, pice
liquida excepta, squamaq; ferri cum oleo.

AD VLCERA PVDENDO
rum depascencia.

Hæc & meliterion, nomis proficient. Item ex acuta myr
to, & ex charta medicamen aridum omnibus nomis
efficax est. Accedit huc coracion ex oxymelite, passil
lus Andronis, & qui huic respōdent. Eadem uero hæc
medicamenta phagedænis quoq; congruunt: nam &
ipsa ulcera sunt quæ depascunt, exeduntq;.

AD FLACCIDA ET CVM IN
firmitate humentia ulcera foetida q;.

Lemnia spheragis ex aceto, uel oxymelite, uel posca, uel
uino subacta, ad luti spissitudinem illita benefacit, aut
cupressi folia, germina & galbuli teneri, aut cucurbitæ,
aridæ concrematuræ cinis, aut platani corticis combusti,
aut anethi cremati similiter, aut lanarum sordidarum

astarum, aut plantago, aut isatis per se, uel cum polenta, uel peucedani radix arida.

QVOMODO CICATRIX. VLTRA
ceri inducenda sit. Cap. XLV.

S Vmnia ulcerum caro cuti similis efficitur, induciturque ei cicatrix, si illam desiccemus astringamusque adeo ut non solum id quod præter naturam redudat discutiat, uerum etiam quod secundum naturam est, attingamus. Idonea ad hoc sunt, galla imatura modo dice exicans, tum quæ citra astringentem rationemque siccant: eadem quoque cicatricem inducunt, uel uti myrrha, argenti spuma ostreaque concremata, hæc namque si inspergantur, arida sæpe cicatricem inducunt: piceæ cortex cum cerato myrteo, hederæ flos cum cerato lilli radix cum rosaceo, resina ex picea arida, pumex tostus, squama æris partim portione siccis utitur, idem etiam resprimit: uel pumici trito, mannæ & diphrygis singulorum miscens paululum, utitur: uel argenti spumæ partem unam, diphrygis dimidiam cum cerato instar splenii impones. Vetera autem ad cicatricem ducit uiscus, cum lachryma thuris, ærugo cum diphryge æquali, ceratoque myrteo: uel centaureum minus recens illitum. At humidiora cyperi radice illinito: sedis autem naturaliumque uel cera, præsertim si inflammationem experiantur, alioque per sanat læuigata arida: uel ex aqua: aut squama æris, aut chryfocolla in sole cum cera emollita inducitur.

ARIDVM AD CICATRICEM
INDUCENDAM.

Ostreorum drachmæ duodecim, mannæ drachmæ sex, cadmiæ drachmæ quatuor: facit & nomis. ALIUD. Aristolochiæ, drachmæ sex, piceæ corticis drachmæ sex, mannæ tantundem, pumicis, colophoniæ, iridis, singulorum drachmæ quatuor. ALIUD. Cornus ceruini combusti drachmæ quatuor piceæ corticis uncia sex cerusæ uncia quatuor, æruginis rasæ uncia nouè, cadmiæ drachmæ octodecim. ALIUD. Cytinorum, atramenti

PAULI ÆGINETÆ

futorii singulorum drachmæ sedecim, squamæ æris, alu-
minis scisli singulorum drachmæ octo, gallæ drachma,
A L I V D. Cerusæ, argenti spumæ, singulorum * dra-
chmæ octo, recrementi plumbi, gallæ, myrrhæ aridæ,
singulorum drachmæ quatuor,

* Aldus
hæt unciæ
octo.

AD CICATRICEM INDV-
CENDAM.

Aluminis scisfils unciæ, trita in aquæ sextario maceratur:
ubi solueris, aqua linamenta imbuis, & siccatis uteris.

EMPLASTRVM AD CICA-
tricem inducendam ex simplicioribus.

Ceræ denarii quadraginta, argenti spumæ denarii trigin-
ta quinque, diphrygis denarii octo, myrtei heminæ di-
midium: efficax est his quoque palmulatum, quod
phœnicine dicitur, item ex cadmia, tum myrsinatam, &
confimilia. Ad ea uero quæ cicatricem uix recipiunt, ce-
ræ myrtei, singulorū drachmæ sex, cadmiæ unciæ sex,
plumbi, thuris, singulorum drachmæ duæ, aluminis scif-
sili, æris combusti singulorum * drachma æruginis ra-
sæ drachmæ duæ: die interposito soluitur.

* Aldus
unciam le-
git.

D I V I N V E T E R A T I S E T Æ G R E
AD CICATRICEM uentibus. Cadmiæ,
chrysocollæ, aluminis scisfils, singulorum drachmæ
octo, æruginis, squamæ æris, singulorum drachma, resif-
næ pitynæ drachmæ quadraginta, ceræ drachmæ cen-
tum, myrtei quod satis est. A L I V D. Ceræ, resinæ pi-
tynæ singulorum * unciæ sex, cadmiæ tantundem, chal-
citis crudæ unciæ tres, myrtei quantum satis est: uino
læuigatur cadmia cum chalcitide, cum caniculæ sidus
oritur: latiore utere splenio, quod platysma dicitur: sup-
id linamentum carptum & spongiam ex uino inducito,
A L I V D. Aeris combusti, aluminis scisfils, singulorū
unciæ duæ, salis ammoniaci drachmæ duæ, ceræ unciæ
sex, colophonæ tantundem, myrtei unciæ duæ, arida in
sole diebus uiginti ex aceto leuigantur, ubi mellis facta
fuerit spissitudo, cera eliquata refrigerataq; emolliendo

* Exēplar
scriptum
hæt unciæ
tres.

miscetur. Valet etiam ad hæc medicamentum ex pumice, item Isis, & id genus alia.

DE MALEFICIS VLGERIBVS

dolosifq; cacæthe Græci uocant, alias chironia & telephia. Cap. XLVI.

- I** Nueterata & quæ uix cicatricē recipiunt ulcera, alii chironia appellantur, ceu Chirone medicinæ peritissimo indigentia: alii telephia, q̄ in tali ulcere Telephus cōsenuerit. Inspiciendum igitur uenit, num & totū corpus uitioso redundans succo, huiusmodi fluore ulceri transmittat, ac qui superat humor, cōuenientibus uacuari debet remediis, Si uero uarix cruribus ulcere infestis illum impertiat, et hic auferri debet, sicut in parte chirurgica explicabitur: aut uenæ sectione ipsos uacuumus, abunde sanguinis detrahentes. deinde loco inducemus auxilia, q̄ sine morsu rescicēdi uim habent. simplicia igitur ex pumice, diphryge, squama, ærugine, calce mediocriter lota: alumen scisfile tritum inspergiuntur: hysopi drachmæ quatuor, uuæ passæ tātundē, nitri drachmæ duæ, loco prius melle illito applicantur: squamæ æris drachmæ decem, aluminis drachmæ duæ, cum ceræ drachmis decem emollitis in sole, imponuntur.

COMPOSITA HÆC SVNT,

emplastrum ad chironia.

- 25** Cerusæ unciz octo, aluminis scisfiliis unciz duæ, squamæ æris drachmæ duæ, salis ammoniaci, thuris, ærginis rasæ, malicorii, singulorum unciz duæ, calcis uiuæ uncia, ceræ libra, myrtei libra una & semis, arida uāno teruntur: hoc medicamenti protinus ab initio callum excindit, & reconditum seruatur, postremo autem in usu emollitum myrteo, cicatricem inducit. **ALIVD.** Argenti spumæ pondo, olei pondo dua, chamæleonis nigri, radice aristolochiæ, gallæ immaturæ, singulorum uncia, galbani, guttæ, ammoniaci, lachrymæ thuris, singulorum unciz duæ, præparato radicibus uiridiū arundinis uā agitans, Archigenis ad chironia, tum malefica ulcera

PAULI ÆGINETÆ

quæ tibiâs mamasq; obfidet. ite strumas & parotidas.
 Adipis bouilli libræ tres, terebinthinæ quincunx, manna
 septunx, terræ sardæ dictæ, qua scriptores utuntur quin-
 cunx, his quæ liquari possunt in arida coniectis unitisq;
 utitor. ALIVD. Archigenis. ceræ triens, olei omphaci-
 nis, manna uel thuris lachrymæ, diphrygis, squamæ, sin-
 gulorû drachmæ quatuor, arida cum aceto leuigas, ubi
 mellis spissitudo facta, cerato misces, & uteris diluto quæ
 linteolis pos sit illini. ALIVD ad mulierû dolosa ulce-
 ra, & aliorû q tenera carne præditi sunt. Ceræ tyrrheni-
 cæ drachmæ octo, adipis taurini, terebinthinæ plumbi
 combusti lotiq; singulorum drachmæ quatuor, utitor
 *Aldus ut
 nam hêt. per linamenta ex rosaceo uel myrteo.

AD CICATRICES NIGRI

cantes. Cap. XLVII.

Cicatrices nigras tollit oleum in quo bryoniæ ra-
 dix candidæ & nigræ incocta sit, dum succum
 reddat, impositum: calamintha ex uino cocta, ar-
 genti spuma cum rosaceo albo lota: ex impetiginibus
 cicatrices, tum alias concolores efficit asini adeps illitus
 ærucæ semen ex felle caprillo, bubulo, & ouillo, perun-
 ctum cum argenti spuma ouillus talus combustus, ex ui-
 no austero tritus, gutta ammoniaci cû suillo felle illita.
 Cõposita uero, argenti spumæ, mænæ, lachrymæ thuris,
 pares portioes cû melle. ALIVD. Nitri, suffiminis am-
 moniaci, sulfuris uiui, myrrhæ, paria põdera, ex aceto al-
 bo, aut uino, aut aqua, minutim detrita modice illinuntur
 ne exulceratione excitent. ALIVD. Cimoliæ cretæ, co-
 lubarum fimi, saponis, thuris, æquales modi ex aceto.
 Smegma ad cicatrices nigras. Cimoliæ cretæ drachmæ
 octo, aphronitri drachmæ quinq; ueratri albi drachmæ
 quinq; glandis ungnëtarix expressi drachmæ quatuor
 in balneo cicatrices abstergit.

DE SINIBVS. Cap. XLVIII.

Cum adiacēs ulceribus cutis, diutius subiectis cor-
 poribus nõ coalescit glutinaturq; nostrum sinum,

Græci colpō nominant. Si igitur ad superiorē partē pot
 rectus sit, facile sanies p̄ os emanat, atq; ideo prōptē cō
 glutinatur. Si inferius ipse spectet, sanies uicinā aliq̄ partē
 intus erodit, ac nisi emulsariū quoddam collectionis scal
 75 pello prius feceris, nihil p̄mouebis, neq; carne ipsum
 replendo neq; cōglutinādo. Q̄ si artus aliquos nēpe
 cubitū, aut femur sinus occupet, poterit utiq; decliuis fi
 guratus citra diuisionē ex aduerso factā coalescere. Et
 10 nū elatius ptendens, sinū ad defluxionē incitabis. At in
 fœmore si p̄p genu sinus desinat, decliui figura posito,
 iuxta poplitem mollē puluinū subiicis, quo inguina ge
 nu humiliora sint. Si igitur sinus carne impleri non des
 sideret, statim fistula quadam recto peruia foramine cui
 15 uestica illigata sit, ad sanie qdē quæ sinui inhæret abster
 gendam diluione multa potabili, elui debet: uerum ut
 coalescat, uino aut mulso: deinde ad glutinans medica
 mentū transeundū. Sin cauus sinus carnē regrat, primū
 20 medicamenti, qd̄ charta cōstat, aridi paululū cū multo
 rosaceo inferi conueniē, deinde carpto linamēto os ob
 turari. Inde emplastrū Isis aut Machæronis, aut simile
 quoddā unā cū rosaceo cerato liquidiore solutū iniici
 tur. Vbi uero carnē mediocriter sinus fuerit repletus,
 25 conglutinans quoddā medicamentum impones, quē
 admodū & recens cruentū uulnus curabas. Huius autē
 generis sunt: Barbara, Dichroma, & rubra appellata.
 Maxime uero oium quod ex resinino, & metallicis si
 ne cera p̄paratur rubrū Galeni emplastrū cōueniet. Post
 medicamentum spongia recens ex mulso aut uino cir
 30 cumponitur, & q̄ fieri potest, mollissime, desigatura à
 sinus fundo incipiens in ipsius os desinet, linteorum ue
 ro circumductus fundū sinus sine dolore cōstringat, pau
 lo post soluatur usq; ad sinus oras, emplastro extrilecus
 sinui circūdato, sed ita iuxta oras descisso, ut sanies que
 35 at excemi: qd̄ fiet paruo quodā alio emplastro sup̄ im
 posito ex eodem medicamēto ob effluxum laxo: fines

PAULI ÆGINETÆ

id ad usq; solutionē, qua tertio quoq; die facta id ipsum auferes mutabisq;: quod toti sinui circumdatū est relin-
quens. Nota uero erit an sinus ima coaluerint, si sanies probe emanet pauca & cōcocta, aut si nequaq; effluat: Insuper eodē in sinu si neq; dolor aliq; sensibilis, neq; tu-
mor, sed tota regio submissa, sicca, et doloris expers ap-
pareat. At si pus etiam maturum in ore modicum con-
spicias, multo magis de sinu cōglutinando sperandum est. At si primo alterove die sanies quædam tenuis e si-
nu excernatur, nihil adeo de glutinatione despera, quip-
pe medicamenti uirtus humorem tenuem ex subiectis
partibus frequenter extundit, undē partes siccæ medio-
criter factæ coeunt & glutinantur. Tertio uero die aut
quarto ab initio si cruda per os sanies euaserit, scito si-
num nō coisse, eodēq; medicamento nō insiste, nā cū
propter humiditatem quampiā ut uerisimile est, a par-
te decidat, nō alienum fuerit etiam mutare.

DE SINIBVS QVI AB AT-
TRITIS uestium fragmentis rhacodes dicitur.

Vbi abscessus tarde sectus fuerit, uel medici Imperitia,
uel eius q; curatur timore, & cutis sinui obducta tenuis,
atritisq; uestium laciniis similis fuerit, quod Græci rha-
codes dicunt, fieri nō potest, ut prædictis collutionibus
adimatur, ob quod glutinante utendum medicamine,
temperatura liquido, uiribus autem arido. tale est pal-
mulatum dictum ex chalcitide, ueteri dilutum oleo, ne
admodum indurescat, neque manus coinquinet, deinde
uino mediocriter uetusto maceratum, postea orbicula-
tim cum decenti deligatura impostum. Conuenit autē
atritæ uestium instar ut comprehensum est, cuti, potissim-
um mel, quoad emplastri spissitudinem habeat co-
ctum impostumq;. Præstitit autem post illitionem la-
cero in sinu factam, myrrham ei in pollinem coactā, cri-
bro suspenso inspergere, uel aloen, uel thus, uel simul
omnia. Expertus autem sum, tenue centaureum in hunc
usum mirabile esse medicamentū, succedit huic symphis

tū, deinde iridis illyricæ radix, postremo erui farina. Nō
 nunquam uero inter coquendum ea melli insperguntur,
 cum cacabus ab igne tolletur. Melius autem fuerit,
 si sebetè iam à flamma amoto hæc fiant, deinde dilis
 5 genter agitemus: ubi medicamentum egelidum euas
 ferit, sinui imponatur, illigeturq; sicut expositum est.

DE FISTVLA. Cap. XLIX.

10 **F**istula sinus est callosus, qui magna parte ex ab
 scesibus nascens, ab arudinearum fistularum tras
 latione appellatur. Si itaque in os desinat, curari si
 ne manu haud potest, nisi temporis spatio, squama ul
 tro uel os deciderit. Si uero in os finiat, medicamentis
 quæ callos elidunt & coagulantur persanabitur.

15 Itaque callos excidunt hæc quæ subiungam. Spōdiliū
 radix *feruefacta impositaq; fistularum callos eximit,
 item ueratrū nigrum duobus tribusue diebus insertū
 dem præstat. Ad hæc amurca cocta & in collutionem
 adhibita. Iam sory crudum uel concrematum cum uini
 diluti momento iniectum: item sory & crocomagna cū
 20 hydromelite, uel elaterium terebinthina exceptum in
 collyria cogito, impositoq; uel laserpitij radice succum
 infundito. Id quod sequitur callos consumit: æruginis
 drachmę duodecim, ammoniaci drachmæ duæ, excep
 ta aceto in longum inducuntur.

35 COLLIRIVM QVO FI

stulis exterendis utor.

Guttæ ammoniaci, atramenti sutorii, æruginis, mifyos,
 chalcitidis, gummi pari modo excipiuntur aceto.
 30 ALIVD ex his quæ in Heliodori chirurgica scribuntur.
 Cadmiæ, mifyos, atramenti sutorii, æris combusti,
 gummi, singulorum drachmæ quatuor, chalcitidis cru
 dæ drachmæ tres, excipiuntur pueri impuberis urina &
 finguntur collyria ex quibus uno fistulæ imposito, panis
 mica aqua madens extrinsecus superaccommodatur,
 35 sed ita ut illud mutetur sæpius donec inflammatio cori
 quierit, & crusta exciderit, ALIVD quod in Alexandria

PAULI ÆGINETÆ

accepi, Anchusæ radicem, misys rosti, chalcitidis, æruginis, aluminis scissi, atramenti sutorii, aloes, singulæ unciæ, cantharides quinque, aceto trita in collyria coguntur. ALIUD. Atramenti sutorii denarii duo, chalcitidis, æruginis, singuli denarii, excipiuntur gummi usuiq; sunt. Cum autem callus fuerit extricatus, ærugine cocta cum melle purissimo octuplo in collyrii formam redactis, repurgatur. Vbi vero callum eliseris, his quæ carnem præcreant uti opportunum est.

*Imprefsum hæc multa.

COLLYRIUM AD CARNEM generandam.

Aloes myrrhæ, ammoniaci, ouorum putaminum contustorum cineris, æquale pondus, aqua detritis omnibus collyria formantur, imponuntur que. ALIUD. Myrrhæ, aloes, thuris, malicorii, æqualis modus aqua excipitur, quidam vero taurino felle, carnes etiam oleo quod simmaturis uuis expressam est eluuntur. Notus mihi est qui cedrino liquore fistulas collueret, ac mirum quantares felicitate successerit. Postquam uero carnes produxeris, glutinatorio utendum medicamine, quomodo in aliis sinibus præcipitur. At cum fistula arctior, longaque fuerit, Galenus ait, neque callum adhuc, sed sordidem tantummodo contraxerit, primum siliuam demissi. deinde eandem tantisper inibi permittens dum fordes excidisse spe rasset, medicamentum applicaui. Est autem id quod resinino oleo constat superius commemoratum.

DE VLGERIBVS DIRVPTIS. C. L.

Nonnulla ulcerum cicatrice obdusta, frequenter haud magno temporis intervallo, iterum inflammatione tentantur rumpunturq;: siquidem esse quodam affecto, interdum caro circumdata ex facili cicatricem recipit, ac sana ex toto esse uidetur: uerum cur su humoris ualido paulatim ex osse in alto contabescere tum inflammatio tum pus oboritur, quod cicatricem deradit. Curatio igitur eiusmodi ulcerum, tantam requirit siccitatem, ut os affectum decidat. Huius autem sinus

concauos prompte replebūt papaueris syluestris ficiq;
folia cum polenta leuigata, atque ex uino illita, uel alter
ei semen, & atramentum futorium pari pondere con
trita imponentur, uel peucedani radix desubito squa
mas osium separat.

DE ARTICVLORVM VLCERIBVS. C. LI.

Cum articuli carnosus partibus siccores existant,
exulcerati siccores medicamenta requirunt. Pro
be igitur facit pastillus Polyidæ ex uino subactus
donec fordii fiat spissitudo. Itē q̄ similiter huic desiccāt
medicamina. Item marina, muriaq; frequēter irroratos,
melius affici conspeximus. Quare in articulis iis uentis
dum est q̄ maiori etiam siccandi uirtute pollent.

QVÆ SPICVLA, SVRCVLOS;

Aspinas & consimilia educunt. Cap. LII.
Culeos, arundines, insuper spicula & spinas ex
trahit utrunque anagallidis genus, aristolochia
rotunda, ammoniacum cum melle, alterci fructus
leuigatus inspergitur, arundinis radix contusa, melliq;
mixta in linreolum largum illinitur, imposita de subito
educit.

SI EX VENA ARTERIA VEET

Pin sinibus sanguis profluat. Cap. LIII.
Articulis sanguinem fundentibus, figura ei quam
pe quæ sursum uergat, neque id tamen in modis
guinem profundat: cum nihil æque sanguinis profuui
um exciter, inflammationesque augeat, ac dolor. Cum
itaque sanguis erumpit, statim digitum ori ulceris uascu
li iniecit, innitens leniter premensque citra dolorem,
nam simul & sanguinem continebis, & grumum tuine
ri induces. Quinetiam si altius deliteat uas quod san
guinem emittit, diligentius perdisces, & situm ipsius, &
magnitudinem, item uena sit, an arteria: deinde si exiguo
um uas existat, aliquo ex his quæ sanguinem reprimunt

attendum est. Optima uero eius generis sunt, quæ ob-
 struendi uim obtinent, unde Græcis emplastica dicun-
 tur, ex resina fricta, farina triticeæ polline, gypso compo-
 sita, similiaque, oui candido macerata, & cum leporinis
 pilis imposta: at si amplum uas existat, hamo ipsum at-
 tollere conaberis & mediocriter circumages, sanguine
 represso, siquidem uena extiterit sine funiculo sanguine
 hispidis medicaminibus sistere tentabis: sin arteria, alterū
 è duobus facies, aut funiculo circumposito, aut toto ua-
 se præciso sanguinem coercebis. Est, cum magnis quo-
 que uenis funiculos circumdare cogimur, quemadmodū
 dum nonnunquam easdem totas transuersim nimirum
 dissecare, in cuius rei necessitatem uenitur, in uenis quæ
 à penitioribus recte sursum feruntur, præsertim per ar-
 tum quoddam spatium, aut principes particulas, sic es-
 nim utraque pars utrobique reuellitur, & uulnus à uici-
 nis corporibus occultatur contegiturq;: tutius autem
 fuerit utrunque facere, funem quidem radici uasis circū-
 dare, quod autem inde procedit abscindere, his sic pe-
 ratū, uulneri celerrime carnem inducere, priusquam fu-
 niculus à uase decidat, si enim subito carnem contraxe-
 rit, & locus alibi inanis reperiatur, id quod Græce uocatur
 aneurisma sequitur. Dignosces autem num uena an-
 arteria sanguine profundat inde, quod huius flauior tenuior
 que sanguis existat, & percussu uacuetur, illius autem ni-
 grior, & sine pulsu. Optimum igitur omnium quæ no-
 uimus ad carnem inducendam medicamentorum, quo
 etiam ad cerebri membranarum hæmorrhagias uti se-
 curissimum est, item ad colli uulnera, ipsarumq; uenarū
 iugularium quas sphagitidas Græci uocant, etenim &
 harum sanguinem citra uinculum cohibet. Recipit autem
 thuris lachrymæ pinguissemam partem unam, aloes
 in mollioribus æqualem, ac in uicem lachrymæ thuris,
 in durioribus æqualem, ac in uicem lachrymæ thuris,
 manna tantundem, cum oui albo subigitur, dum mellis
 fiat spissitudo. deinde leporis pilo mollissimo excipit

tur, mox uasi ipsi tum ulceri uniuerso liberaliter imponitur. Deligandum uero extrinsecus est fascia ex tenui lintheo, cuius fasciæ primi quatuor aut quiuque amplexus super ipsum uas quod profluit, iniiciuntur. hinc ad radicem 5 cem ipsius distribuuntur, postea ubi tertio solueris die, si tuto adhuc medicamentum ulceri adhæreat, aliud rursum super ipsum accommodabis, ac ueluti id quod ex pillis factum, deligabis quemadmodum prius, at si sponte sua primum reiecerit linamentum, uasis radicem dis- 10 gito leniter comprimens, ne uidelicet quippiam confluat, hoc quidem sensim auferes, alterum uero impones, atque hoc modo quoad carne obducatur uas, curabis, ita ut semper particulam serues supinam, custodito tamen sine dolore in hac situs figura modo. At quæ 15 crustas generant, quoties decidunt, nudam magis partem quam naturaliter esse debet, relinquunt, multisq; iam ex illis quibus crusta decidit, sanguinis profluuium quod ægre supprimi queat superuenit, quanquam & his utendum est cum magna urget necessitas. Maximam uero 20 necessitatem uel crustam inducentibus medicaminibus uel ignitis ferramentis utendi puto, ubi ex erosione putrescentis alicuius profluuium sanguinis concitatur, Quinetiam cum in huiusmodi affectibus totum quod 25 putredinem expertum est exciderimus, tutius est uel ipsius quasi radicem adurere uel medicamentis quæ crustam faciunt, uti, hoc autem maxime tum in pudendis, tum in sede fieri consueuit. Id autem quo crustam generantium medicamentorum uim dirigas, erit calor cum 30 astrictione, quemadmodum in chalcide, misy & aramento sutorio. Quæ autem ex calce uiua conficiuntur, uehementiora quidem his sunt, cæterum quia calx non astringit, crustæ citius ab ipsis decidunt, hæere autem ipsas longe est utilius, quippe ad basim earum caro super nascitur, efficiturq; uasis profluentibus ueluti operculum, 35 at huiusmodi sanguinis profluuium isatis satua si inspergatur probe coerces, uel guttæ combustæ. Porro ipsa

fertamēta ignita ex aceto aut uino restinguere oportet.
 In uniuersum sanguinis profuusionem sistunt, simplicia
 quidem, aloë, thus, manna, terra samia, ærugo ferri, lana
 rum crematarum cinis tenuissimus similiter, sterus asini
 ni aut equi, bitumen modicum, malicorium, diphryges,
 galla, myrtus arida, alumen omne, tum crudum tum cō
 bustum, resina fricta, uitis cortex, aut folia arida, platanor
 rum galbulorum pollen tenuissimus, maxime cum hu
 morem concretum deposuerit: priuatim autem ex hari
 bus profuuium imposita reprimunt iunci acuti fructus,
 urticæ foliorum succus, chalcitis, anthyllis concremata,
 pili leporis, ferulæ mediumustum cum aceto, ononis
 sicca uel humida, succus porri cum thure, ellychnio ex
 ceptus: composita uero ad quodlibet sanguinis profu
 uium hæc quoque faciunt, sponsia recens in liquida pi
 ce tincta & bitumine circumlita, olla recenti concrema
 tur, cineris partes duæ, miscentur plumbi & stimeos,
 singulorum parti unī. ALIUD. Thuris lachrymæ, man
 næ, sulfuris ignem non experti, æqualem modum in
 spergito. ALIUD. Chalcitidis drachmæ uiginti, lachry
 mæ thuris uel mannæ drachmæ sedecim, resinæ frictæ,
 gypsi combusti, singulorum drachmæ octo. ALIUD
 crustas inducens sanguinem; reprimens: Chalcitidis,
 æris combusti, atramenti sutorii, misys tostī paria ponde
 ra, itē Rhodia dicta, & Xathe probe sanguinē cohibēt.

DE NERUIS CONVVLNE

ratis. Cap. LIIII.

Neruis uulneratis aut punctis, ex sentiendi quod
 obtinent, acumine, inflammatio & dolor immo
 dicus accidit. Quare & febres & conuulsiones
 his oboriuntur, quibusdam & delirium ob nervos cere
 bro continuos. Interim uero in aliis quoque particulæ af
 fectæ locis inflammationes, & abscessus super ipsum
 neruum conuulserat, quod cohareat solent accide
 re. Ratio igitur est, cutis uulnus apertum inglutinatūq;
 relinquere, quo per id sanies effluat. At si punctus in cō

Spectum non ueniant, etiam duabus lineis sibi continuis
 incidere præerea oportet. Remedio autem est, si cor-
 pus succis scaturit & magna urit inflammatio, primum à
 sanguinis demissione auspicari: si uero uitiosis repletum
 5 sit humoribus, etiam purgatione utendum est. Medica-
 menta uero uulneri applicentur quæ dolorem sopiant,
 & effluxum saniei patefaciant, non facta præsertim dis-
 uisione. Itaque aqua calida, quanquam reliquis inflam-
 10 mationibus sit accommodatissima, uulneratis tamen
 neruis est inimica, ac præsterit eos oleo subtili, quod
 astrictionis sit expers, ad sensum calido irrorare, neque
 enim frigida neque egelida admodum tuto adhibetur.
 Verum ex medicamentis idonea est terebinthina resina
 per se quidem, in pueris & mulieribus & summatim iis,
 15 qui mollisunt carne, cum euphorbio autem emollita, in
 duris corporibus: & si nonnunquam duriora continge-
 rint, cum oleo quodam subtiliore. Cataplasmata uero
 in neruis, qui inflammatione tentantur & putrescunt, adhi-
 20 bebis hordeaceam farinam, aut fabaceam, aut eruinam,
 instillatitia lixiuua, cum oxymelite coctam. Si putredine
 careant puncturæ neruorum, recte cerato uteris, quod
 recipit cere quadrantem, euphorbi unciam, aut colum-
 25 bæ simi in duriusculis corporibus, olei sextantem, inter-
 dum etiam terebinthine unciam: ut autem emplastri si-
 guram induat medicamentum, unciæ euphorbi, sex sin-
 gulorum sequenium, cere, resinæ frictæ, olei picis liqui-
 dæ uncias, iniicies. At si in uicem resinæ propolim pin-
 guissimam indideris, multo id reddes præstantius: atq[ue]
 30 hoc ad neruos punctos laudatum est remedium: idem
 & à rabioso cane morsis efficax est. At acetisextarius,
 picis pinguis pondus, opopanacis quadrans (opopanax
 aceto solutus magis leuigatur, pix liquefacta mixtaque
 coquitur) medicamentum compunctis neruis idoneum est,
 35 ut quod os puncturæ non sinat coniuere, quemadmodum
 nec in his, quæ à rabido cane morsu sunt, ulcus in cicatrice
 coalescere: sed efficax solis duris corporibus: sin autem in

PAVLI EGINETÆ

pueris, aut molli carne præditis, punctura affectis, uti co-
 gites, licet ipsum ex digerente quodam amaracino, aut
 opobalsamo, aut oleo ueteri liquefacere. Conuenit
 etiam medicamentum basilicum quod nitrum recipit,
 aut calcem uinam, aut euphorbium, aut sulfur uiuum,
 aut syluestris columbæ fimum, aut opopanaxem, aut sa-
 gapenum, aut liquorem cyrenaicum, aut castoreum, ac
 medicamenti libram, distorum alicuius uncia debet ini-
 ci. Facit autem bene, neruorum uulneribus & præser-
 tim puncturis: quin & in agro ubi nullius copia datur,
 propolim recentem pinguemq; uulneri poteris indu-
 cere, aut fermentum maxime uetustum, per se aut cum
 propoli mixtum, uel cum liquore tithymalli: cataplas-
 matis utendum ex oxymelite factis, aut lixiuo stillatitio,
 cum lomento fabarum, aut eruorum farina, aut cicerti,
 aut lupinorum amarorum, aut hordeacea, aut polenta,
 idq; non solum dum inflammatione tentati sunt, sed iam
 inde ab initio protinus. Cæterum quæ relaxant cataplas-
 mata in neruorum uulneribus semper uitare oportet.
 At si neruus non punctim, sed plane cæsim uulneratus
 fuerit, cute etiam quæ interueniebat diuisa, ut nudus ap-
 pareat rectusq; non transversim dissectus, commemo-
 ratis ex euphorbio & tam acribus nullis utere, quippe
 nudus cum sit neruus, uehementem ipsorum uim ferre
 nequit. Quare calcem quæ sæpius æstiuo tempore lo-
 ta sit, & oleo liberaliore intincta, assumes. Proficiunt hic
 & quæ ex pompholyge confecta sunt, item quod mel-
 le constat, rosaceo largiore liquefactum. Sed ea adhibe-
 da cura est, ne quid ex iis uulnus contingat, quando qui-
 dem neruus ipse & sensibilis maxime est, & temperamen-
 to suo frigidus, & principum corporis partium primaq;
 ti continuus, Imò ne oleo quidem eiusmodi ulcus irro-
 rare conuenit, hinc enim sordidum redditur. Abluenda
 igitur à uulnere sanies est molli lana specillo circumuo-
 luta. Quòd si omnia ex animi sententia processerint, es-
 tiam uino dulci madefacere citra periculum licebit, sed
 in robustioribus

in robustioribus Polyidæ pastillo in linamentum illio
cum sapa calida uti. postquam neruum denudatum, cō
texeris, linamenta extrinsecus circumducere, oportet ex
medicamento quod angustis uulneribus faciat, nempe
5 eo quod euphorbio præparatur, aut simo columbari:
sed ita ut etiam sanas partes ampliter comprehendat.

Quum uero transversum nerui uulnus est, maior con
uulsionis metus impendet, ac quæ ad curationem uul
neris spectant, hic quoq; sunt eadem, quanquam non uul
10 li in uulnere adhuc recenti futuris usi sunt, ac medicamē
to aliquo conglutinatorio: uerum futuras non summæ
nium cuti, sed altius moliri conuenit, ne quæ in imo
sunt inconglutinata dehiscant: rursus cura adhibenda
est, ne ab acu neruus compungatur. Cæterum in sum
15 ma sciendum erit, in neruorum uulneribus medicamen
tum natura caldus quod puncturis medetur, diuisione
nerui non posse curare, ut qui rorsionem ipsorum seruo
remq; sustinere nequeat: neque quod diuisionibus mee
detur, puncturis conuenire: non enim uirtus ipsius alte

20 quum angusta est cutis diuisio, penetrat. Victus itaque
adhibebitur tenuior, lectus mollis, oleumq; calidū alis
capiti, et ceruici superfunditur, at si in crure neruus uul
neratus sit, inguinibus, pubi, & locis uicinis: balneo in to
tum donec inflammatio inclinauerit, abstinendum est,
25 quum aquæ contactus nequaquam, ut dixi, ipsis conueniat.

Quoniam uero nonnulli citra id manere consuetudine
nis gratia non sustinent, siquidem læsa particula in ma
nu fuerit, cauendū est quatenus fieri potest, ipsam aqua
seu calida, seu multo magis frigida irrigare. Si pes uul
30 nus acceperit, quoniam fieri nequit ut nō madescat, ubi
lauacrum ingressuri sunt emplasticum aliquod medica
mentum uulneratæ parti superaccommodabis, iterum
extrinsecus linteolos multiplicatos plures oleo imbu
tos iniicies, iterum fasciam ex linteo à foris deligabis,
35 deinde rursus in ipso balneo fasciam oleo prius super
fundes, cū æger in solium descendet: ubi lauerit, omnia q̄

PAV. ÆGIN,

BB

PAVLI AEGINETÆ

imposita sunt ablicies, ac prædicta totius curationis ratione uteris. Contusi uero nervi ubi simul cum his cutis contusa exulcerataq; fuerit, cataplasma ex fabarum lomento & oxymelite postulant, nonnunquam adicitur erui farina & iris. At si dolor contusioni adest, picem liquidam admisce, sin autem citra cutis contusionem euenierit, magis digerens adhibebitur, nempe oleum calēs, anethum dico, superfusum continue aut rutaceū, aut irinum, aut amaracinum. Quod si totus nervus præcussus sit, periculum quidem nullum sequetur, uerum paratricula debilis manebit. Curatio autem eius communis est cum ea quæ aliis ulceribus accommodatur, hæc quidem ex simplicioribus remediis in nervis conuulnertis curatio abunde est, quidam uero compositis uti consueuerunt, cuiusmodi sunt, ex metallicis confecta, Barbara appellata, Cissinum, ex senecione præparatum, melanchloron, Indice, Harmonia, & Athene, quorum & compositionem, & utendi modum septimo libro reperies. Sed quia nonnulli præpotentium etiam sumptuosissis ad neruorum uulnera remediis uti uolunt, Galenus literis prodidit, ad puncturas neruorū, hæc: cinamomi, distamini, sceniculi, singulorum uncia, amaraci sextans, ceræ bes, opobalsami dextans, terebinthinæ uncia.

ALIVD. Liquoris cyrenaiici uncia, ceræ quadrans, opobalsami pondo. Ad denudatos neruos hoc ualet. Ceræ unguentariæ quadrans, unguenti spicati aut foliati, aut nardini pondo, pompholygis, spicæ hardi, amomi, phylli, singulorum uncia, atque hæc supra spem respondere Galenus pronuntiauit.

DE ARTICVLORVM CON

tractione seu ligatione, quæ ancyle dicitur. Cap. LV.

Articulos ex humoribus infardtis ac neruea quadā tensione cōtractos, detentosq; ancylas & ancylotes appellare cōsueuerunt. In quibus facultate opus erit, q̄ emolliat relaxetq;. Cōmuniora igitur

tur his remedia cōueniunt, q̄ in particulis scirro indurat
 tis ac adeo q̄ in resolutis cōmemorata sunt, p̄pria uero
 magis, irroratio ex hydrelæo, in quo decoctum sit lini
 semen, foenugræcū, althea laurus, cucumeris agræstis ra
 5 dix, ipsum q̄; sicyoniū. Vbi his artus irrorati fuerint, ac cō
 modatur primū acopa simpliciora, cuiusmodi ex nigra
 populo, ex abiete. Bromiū, Basilium, Pyxis, deinde Aris
 10 tophaneti, & quod ad Afsantū refertur. Validissima, Li
 soponiū appellatū, & Pœcilū, emplastra, q̄d' Amythaō
 ni ascribitur & Anicetum. Laudatissimū uero quod res
 20 cipit bdellii, adipis uitulini, suffiminis ammoniaci, iris il
 lyricæ singulorum denarios sedecim, opopanactis, galo
 bani, cachryos, styraeis, thuris singulorū drachmas octo
 piperis grana centū sexaginta, ceræ librā semissem res
 25 nā terebinthinæ tantunde, irini sedimenti quod satis est,
 & uini quantum sufficit: copton hoc est medicamentū.
 Est acopon nō inefficax dissolutum irino, aut cyprino,
 aut laurino. Inter acopa uero & emplastra, medicamen
 30 tum est diapternes uariis confectum milturis. Verū ac
 porum usus mollī adhibebitur & cōtinua frictione: ita
 tamen ut affectum articulum simul tentes flectere & ex
 tendere.

DE ARTICVLIS RELAXA
 tis. Cap. LVI.

25 **L**Axatur subinde articuli ob lōgos febrū mōrbos
 colicos, & resolutorios, p̄sertim ubi calidior ipsos
 humidiorq̄; intēperies occupauerit, atq̄; motus
 inde impeditur. Succurrit his acaciæ succus aqua dilu
 30 tus & ex alto in partē deturbatus: aut rubi, aut myrti, aut
 lentisci, uel ulmi radicū corticis decoctū cōgruet, aut ma
 licoriū illitū, aut myrti folia, cū cerato myrteo imposita.
 Nā colligantes nerui firmari desiderāt facultate q̄ astrin
 gat desiccetq̄; huiusmodi igitur medicamenta arti
 35 culis imponi debent, cuiusmodi ex salicibus est & oxy
 ra, & palmulatum quod uinum astringens, aut ace
 tam assumpsit. Multi uero eiusmodi impotentiam

à frigore fieri putantes, deinde calidioribus usi præsidii
maioem noxam intulerunt.

DE LUMBRICIS. Cap. LVII.

TRes sunt uniuersæ lumbricorum differētia, pri
ma teretum, altera latorum, tertia eorum quos
ascaridas nuncupant. Origo omnium generum
est ex cruda, crassa, pituitosaq; materia & putredini ac
commoda, qualis in pueris albisq; uoracibus colligitur
non autem ex calida, acra, aut melancholica substantia.
Hæ siquidem alimenti naturam egressæ, lumbricis pro
creandis ineptæ redduntur. e contrario, biliosa potissim
num recrementa etiam hos perimunt. At si quando fla
ua bilis unâ cum lumbricis infra, aut etiam uomitu eru
perit, ipsos quidem intestina obsidere, humorem uero
biliosum uentriculi os aut aliam quampiam particulam
occupare scito. Cuiusque igitur ipsorum differentie spe
ciem, generationem, locum, notas, curationemq; ex
quemur, à rotundis exorfi.

DE ROTUNDIS LUMBRICIS.

Teretes igitur lumbrici speciem habent omnibus per
spiciam, quod sanè aliis frequentiores sint, in gracilibus
plerunq; intestinis cōsistunt & superiorem uentriculum
subeunt, ideoq; frequenter per os reiciuntur, quibusdâ
& è naribus redduntur: atque hoc genus infantibus pe
culiare & plurima parte cum febricula: sed per febrium
initia orti, substantiam ex subiecta differentia retinet: in
stau: ex malitia morbi: in declinatione, ex toto corpore
ad melius mutato. Etenim Hippocrates memoriæ mā
dauit bonum esse indicium teretes lumbricos prodire
cum morbus ad iudicationem tendit, qui subito etiam
intereunt. Sequitur autem eos qui rotundos lumbricos
continent, rosio intestinorum & uentriculi, tussis exigua
cum siccitate irritantes: nonnullos comitatur singultus
quoque, somnus cum *conuulsione, & qui his occupā
tur, sine ratione expergiscuntur, nonnulli & cum clamor
re expergesunt, & iterum sopiuntur: pulsus inæquales

*Impres
sum ex
plar hēr
tra. h. c.
hoc est
palpita
gione.

& febres augetur inordinate, quæ cum extremorum
 perfractione, tertiam, interim quartam, die uel nocte ac-
 cessionem sine ratione habent. Infantibus autem & cõ-
 quassatio lingua temere exerta, & dentium stridor ori-
 tur, luminibus conuient, uoluntq; conuiescere, excitã-
 5 tibus ipsos indignantur, oculi apparent, genæq; rubes-
 scunt, ac rursus liuent: atq; hæc paulatim ex intervallo,
 Quibusdam nauseæ & rofionis causâ stomacho pecu-
 10 liares creantur, atque ægri cibum respuunt, compulsi au-
 tem ad cibum nauseabundi uix quod assumitur deglu-
 tiunt, uel etiam reuomunt, pleriq; uero aliuis descendit
 corruptos cibos egerens, & tympani modo inflatur.
 Reriquum corpus sine ratione contabescit, neque elu-
 15 rie, neq; euacuatione modica suborta. Atqui nõ in om-
 nibus omnia quæ iam commemorauimus signa inq;ui-
 rere oportet, sed nonnulla ex eo quod præpõllet, inte-
 rim & plurima. Hæc autem eueniunt, dum animalia per
 intestina serpunt roduntq; febris autem calor uapores
 20 sursum cerebro transmittit prauos, ex putrida in uentri-
 culo collecta humiditate exhalantes, in quibus ambo-
 rum partim similiter curam habere conuenit & febris
 & lumbricorum, partim de febre parum solliciti, lumbrici
 eos de corpore extimere conuitemur. Multi siquidem
 nulli lumbricorum cura habita, exesi, ab ipsis sunt, & cõ-
 25 uulsi interierunt. Alii produnt se lumbricos uidisse, qui
 ex inguinibus ægri eruperint. Cæterum occisos hos
 omnes prius, educes: occides autem, amaris potissimũ
 usus remedijs. Cum igitur febris & lumbricorum com-
 munis sit curatio, conuenient auxilia simpliciora: po-
 30 tui igitur dabitur Lchamæmelorum decoctum uel my-
 xariorum, ut appellant. I uel ipsa myxaria decocta elu-
 sum non
 dantur: item ferreos succus, aut coriani semen cũ aqua habet.
 calida uel cum posca, uel myosotidos herbæ decoctũ,
 uel cornus ceruini ramentum, uel minium, synopicum
 35 tenuissimum, ac olei immaturi amarissimi paulatim co-
 chlearia duo absorbeant, qua enim amarum est, lumbrici

eos occidit: qua lubricum, detrahens ipsos cum sterco-
 re reddit. At si inflammationem distentionemq; uiscer-
 ra experiantur, cataplasmate utendum est, quod lini se-
 mine, farina lupinorum, absinthio & bryonia radice co-
 stat ex hydromelite, uel etiã humido fotu ex oleo cha-
 mæmelino, uino, absinthii fructu, & aloë, præcordiis ac-
 commodato. Vbi uero non uehementer febres moles-
 tiant, miscenda est myxariis mentha & exhibenda est.
 Cum ad integritatem uentum est, efficaciora quoque
 usurpantur, quale est decoctum seriphii uel calamithæ,
 uel ptereos herba, uel cardamomi semen, uel mali Pus-
 nici acidi radice ius ad tertias redactum, uel fricti cum i-
 ni, uel nitri sului singulorum scrupula tria, uel sandoni-
 chum, uel abrotanum, uel etiã ambo simul, cum mel-
 le in catapotia coacta, uel lupinorum amarorum scrup-
 puli terni uel brassicæ, uel erucæ semen leuigatum, uel
 absinthinum, quod etiã solũ frequenter abunde fuit.
 Dantur autem & terna lotæ aloes scrupula, quod reme-
 dium est laudatissimum: in ualidioribus illota quoque
 aloë utimur, q̃a uero infantes aloen nõ admittunt, supis
 nis fasciola ipsis detentis ore adaperto p̃ clysteriũ quos-
 dā ualido munitũ canali, inuitis aloen q̃ penitissime trã-
 missam iniicimus. Atq; hæc mirifica medendi ratio in
 pueris est, q̃ difficulter possunt tractari: qbus et cibos su-
 binde sorbiles, quæ admodũ iis q̃ cibũ auerlantur, insun-
 dimus. Cæterum & cyphi & masuaphiũ recte dabitur,
 ite cornu ceruinũ cõbustum cũ pipere & melle uel oxy-
 melite, reliquaq; ex oxymelite ipsis dare conabimur, p̃a-
 stiterit aut si acetũ scillinũ fuerit, p̃sertim ætate, p̃uectiori-
 bus, aut sinapi cũ oleo & aceto ad cochlearis magnitu-
 dinẽ. At q̃ lubricis, cũ alui p̃fluio infestantur, præbibet
 plátaginis succũ ipsamq; plantaginẽ aridã assumet, ex
 æquo enim utriq; et fluori & lubricis efficax est. Cata-
 plasma his accõmodabitur ex polenta cruda, pteri, abs-
 inthio, farina lupini, sandonicho & abrotano. Iam uero
 & malicorium, acacia, galla, uel balauistiũ admiscebitur.

Quonia uero nonnulli subinde amaras potiones ceu it
 gratas respuunt, ex iis quæ modo cõprehensa sunt da
 buntur nõ manifesto amara His accedent insuper cha
 mæpitys, marrubium, helenium, bacca lauri, acacia, thy
 mus, pulegium, carpesum, iuncus odoratus angulosus,
 polypodiũ, iris, cnico, erithrodanon spina ægyptia cum
 pipere, singula sex scrupulorũ instar: itẽ ius methæ, mo
 ri radice succus decoctum uve, petroselini, reliquaq; odo
 rata semina, extrinsecus autẽ inducitur aloẽ cum melino
 & uino, hoc & appetentiã excitat, quæ uix magno nego
 tio recipitur: miscetur autẽ sepius aloæ absinthium: aut
 felle taurino, cum amaris quibusdã prædictis umbilicum
 impleto: aut oleum ex rhododaphne factum liberaliter
 delinetur, aut liquor cedrinus & solus et cum cerato, to
 tuẽtriculo imponitur, aut pix arida trita inspergitur, uel
 mentha, uel melanthium cum rosaceo, uel et seriphii ius
 ipsis admiscebitur, uel fraxini persicæ folia in pollinem
 detrita delinimus. Utendum uero est medulla cerui, un
 guinis modo, in umbilico, pube et lumbis: ceratumq;
 adiungetur, si res postulet, hoc, Aloes, absinthii, farinae lu
 pini, seriphii, melanthii, singulorum scrupula sex, ceræ
 uncia et semisis, chamæmelini quod satis est, felle tauri
 nõ arida leuigatur. Porro ab inferioribus partibus multo
 sam iniicere copiosiore expedit, quo lumbrici melo
 lis dulcedine llecti deorsum, descendant: si autem pu
 tres facti in alto corporis non excernantur, sed potius uas
 pores sursum mittant, educendi sunt, aut aloes aut me
 dicamenti amari ex ea confecti potione, quandoquis
 dem etiam in aliis medioctis alui uacuatio non ex
 pers est præfidii.

DE LAVIS LUMBRICIS.

Latus lumbricus mutatio est, ut ita dicã ad natã in inte
 riori intestino membranæ in materiam animalis modo
 mobilem, quæ sæpe tota redditur longitudine incredi
 bili, uel pars ipsius excernitur: dissolutus uero, nõ coale
 scit: et nunc in iis etiam qui febri carent, abundant: nunc

BB iiii

PAULI REGINETÆ

febricitantibus accidit ex longo morbo continuas febri
 machi rosiones inferens, ac impotentē cibori appeten
 tiam. Nam quod animatum euasit, in intestinis obiectū
 rapit alimentum, ut alio statim opus sit, & nisi assumpse
 rit, intestina rodantur. His occupatos comitatur corpo
 ris gracilitas, & impotentia, cum inæqualitate: at quod
 tertissimum est indicium, cum recrementis nonnulla se
 mini cucurbitæ similia excernuntur. Curatio cōcordat,
 potio enim ex acrementis petita, & aliorum elus, tum
 pteris uel centaurei decoctum & potum & ab inferiori
 10
 bus partibus inditum, uel calaminthæ uel dictan
 ni, uel pulegi: dabitur autem in aluum & muria. Præbi
 bere uero hoc medicamentum quod sequitur, neq; iis
 qui aliis lumbricis infestantur, inutile est, si febre potissi
 15
 mū uacauerint. Nitri rubri, piperis, cardamomi pares
 portiones: dantur terni scrupuli, cum uino aut aqua cal
 lente. A L I V D eclegma. Piperis, baccarum lauri pu
 rarum, cumini Aethiopicæ, mastiches, pares modi, mel
 lis quod satis est: datur cochleare unum mane, & dor
 mituro. At si efficacius id fieri desideres, nitri quoq; ru
 20
 bri parem portionem adicies. A L I V D. Helenis, suffi
 minis ammoniaci, Lpiperis, singulorum denarii quinque,
 cum oxymelite calido: tempore interposito dabitur eu
 phorbi drachma, uel duæ prouectionibus. A L I V D.
 Pteris acetabulum, nitri denarii duo, datur unū cochlea
 25
 re aquæ euacuatione prius facta: satius autem erit si etiā
 scammoni momentum allimat. A L I V D. Mali
 Punici acidi radicum corticis in summo decorticati de
 narii quatuor, piperis tantundem, cardamomi denarii
 30
 sex, marrubii denarii duo, melle dantur, porro prius as
 sumpto. Verum ut ex toto affectus discutatur, theria
 cen quoque exhibebis.

DE ASCARIDIBVS. Cap. LVIII.

Ascarides, ut modo est diximus, specie lubricorū
 cōtinentur, uermibus similes q̄ in extremo lōga
 38
 none & ani sibilū initio reperiūtur, uehementē

Exemplar
 aliud hęc
 pteris.

locorum horum pruritus excitantes : generant specie
hanc praua alimenta, perfrictio, & ciborum corruptio.

Vacuari igitur debent in infantibus, glandibus ex melo
le, cum salis momento, uel nitri: in prouectioribus, acri
5 muria, aut decocto centaurei, cum nitro & melle, aut cu
curbitæ syluestris, aut absinthii, aut chamæleontis, aut
anchusæ, aut enici, aut hyssopi, aut pulegii, aut calamin
thæ, aut lupinorum: secundum clysteres sublinetur longi
10 ganon, simplicibus quidem, acacia, aut hypocyfide cū
nitro, aut rhu syriaco cum alumine liquido: at quibus al
uus astricta est, lemnia sphragide, cum uino compositis
autem, Andronis pastillo, similibusq;. Cedrinus autem
liquor ipsis iniicietur per clysterem multis peruium fo
15 raminiibus, quales ab utero metrenchyæ appellantur:
aut carnem balsam commode impositam deligamus,
quandiu sustineri possit eamq; frequenter mutare oportet.
Cæterum communiter omnes quos lumbrici male
habent, pili ichneumonis iuuant, suffiti. Cibi præscriben
20 tur ipsis prohi succi, & qui facile in membra digeruntur
nec lumbricorum effectricem causam adaugent, nec ul
res superari permittunt, propter quas & uinum aquosū
exhibebimus: liberalius autem nutrire ipsos ob hoc is
sum oportet, ne alimenti expertes lumbrici rosiones pa
25 riant, dabitur autem cibus, tum præcipue quum non ina
niti fuerint. At si alui profluuium fuerit, sciendum est
lumbricos magis abundare, cibo non distributo, ac iam
forbiles ægris cibi dantur, admixtis quibusdam etiam
astringentibus, uerbi gratia, piris, aut pomis, aut malis
30 Punicis, præcipue acescentibus: à foris autem uentricus
lo remedia continentia inducuntur, de quibus supra dis
ctum est.

DE DRACVNCVLIS Cap. LIX.

IN India & superioribus Ægypto locis dracunculi
generantur, ceu animalia quædam lumbricos imi
35 tantia, in partibus musculosis, puta brachio, femore, ti
bia: in pueris etiam latera sub cute perreptant & palam

PAULI AEGINETÆ

mouentur deinde cum diu extremum aliquod dracunculi remanserit, locus suppurat, & cure ipsius adaperata, initium ipsius progreditur: cum trahitur, dolores mouet, præcipue abruptus. Qua propter nonnulli dicunt plumbeam molem ex dracunculo suspendenda ne uersim, sed particulatim molis pondere decidat. Alii uero hos damnant quod n hilo magis pondere molis plumbeæ dracunculus abrupatur, & dolores uarios concitet. iubent partem in aquam dimitti calidam, quo dracunculus tepelictus foras prorepat, deinde digitis ipsum membratim extrahere. At Soranus neque animal prorsus, sed neruosi cuiusdam substantiam esse putat, quod opinionem motus solum præbeat, siue autem hoc sit, siue quod prius dictum est. Sorano & Leonidæ aliisq; uisum est, calida superfusione & cataplasmatibus concoquentibus in his uti ex mulla, farina triticea, aut hordeacea. Est cum emplastri usum eiusdem potentia probant. Conuenit autem & quod ex baccis lauri & quod ex melle constat: emortui siquidem horum usi dracunculi, nimirum quod continetur corpusculum excidit. Suppuratione autem facta, nisi exciderit, cutis diuidenda est, ubi denudaueris, quod continetur, auferes: & cutem linamento penetrabis, ac deinceps eam curandi rationem adhibebis quæ puri sit maturando.

Libri Quarti Finis.

DE DRACUNCULIS CAP. LIX.

In India & superiorem Aegypto locis dracunculi generantur, qui similes sunt dracunculis marinis, sed in partibus mollioribus partibus marinis partibus sunt etiam facillime esse percipiunt & partibus